గోలకొండపత్రిక

1027

ప్రతి సోమ, గురువారములందు ప్రకటింపబడును

సం॥ చందా రూ. ౬ | డిశంబరు ౧౦ వ తేది ౧౯౩౬ గురువారము | అర్ధ సం॥ చందా ౹

సంపుటము ౧౧ | త్రూపుబజారు, హైదరాబాదు - దక్కన్. | సంచిక

[illegible]

ప్రకాశం, సాంబమూర్తుల విజయము

ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు ఎన్నికలు

ఆంధ్ర మహాసభలు జయప్రద

[illegible]

[స్వకీయ విలేఖరి]

[illegible]

అధ్యక్షుడు

టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులు

[illegible]

ప్రధాన కార్యదర్శి

బులుసు సాంబమూర్తి

[illegible]

హంపి. విజయనగరసామ్రాజ్య స్మరణ

[illegible]

ఆంధ్ర మహాసభలు

[illegible]

దేవాలయములలో విగ్రహములు పరీక్షింపబడుచు

[illegible]

ఆంధ్రరాష్ట్రములో క్రొత్తమతములు

—ఆంగీరసుడు

ఆంధ్రులు అనేక స్వభావము గలవారని భారతావనిలో ప్రతీతి. ఏ క్రొత్త ఉద్యమమైనను సరియే తెలుగుసీమలో ప్రాకతీరును. ఉత్తరహిందూస్థానమునుండి ఎవరో ఏదో క్రొత్త యుద్యమమును ప్రతిపాదించెదరు. దానినామోదించి ఆచరణలో నిక్కి పెట్టుటకు ఆంధ్రులు వీరులు. దానికి కారణము ఆంధ్రులలో ఏకైక నాయకత్వము [Out standeng leadership] లేకపోవుటయే. బాలగంగాధరతిలకు మహారాష్ట్రులను లక్షణయుక్తమైనజాతి (Disciplined race) గా చేసియుండెను. ఆంధ్రసామ్రాజ్యము పతనమైన తర్వాత ఆంధ్రజాతీయా [రాష్ట్రీయా] భిమానముతో ఆంధ్రజాతిని లక్షణయుక్తముగ జేయగలిగినవారు లేకపోయిరి. వ్యక్తిగతముగ ఆంధ్రులలో అనేకమంది గొప్పవారుద్భవించి యథాశక్తిని సేవచేయుచువచ్చిరి. సర్వప్రజలు కలిసియుండి మహాకార్యములు చేయుచున్నప్పుడైన శ్రీ||శ్రీ|| ఆంధ్రరత్న దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణుడు చిందుయాత్రను [3వ సం||]లోనే కాలధర్మమునొందెను. అసలువిషయమునకు వత్తము. ఆంధ్రావనిలో శంకర, రామానుజ, మధ్వ, వీరశైవ మతములుకొంచెము హెచ్చుతగ్గులతో హిందువులందరిలోను ప్రచారముగావించినవి. అధునికయుగములో బ్రహ్మసమాజ మతమునకు మొదట ఉత్తరసర్కారులలో ప్రవేశము చిక్కెను. అప్పుడు రాజమహేంద్రవరము కాకినాడ నగరములు రంగస్థలములుగా నుండెడివి. హిందూసంఘములోని దురాచారములను సంస్కరించు నుద్దేశ్యముతో బయలుదేరిన బ్రహ్మసమాజము క్రైస్తవమతము ననుసరింప మొదలిడెను. ఒకసారి సెక్రటరీ ఆఫ్‌స్టేటు కౌన్సిలు మెంబరు సురేంద్రనాథ మల్లికుమహాశయుడు మాటాడుచు క్రైస్తవ మతానుగుణ్యముగ బ్రహ్మసమాజము ప్రారంభింపబడెననిరి. రామకృష్ణపరమహంస యుద్భవింపకుండ నుండినచో సంఘభూమియంతయు క్రైస్తవమతముతో నిండిపోయియుండెడిది. బ్రహ్మసమాజికులు హిందువులా కారా యని కొంతకాలముక్రిందట పత్రికలలో వితర్కింపబడెను. హిందువులేనని తెల్పబడెను. కాని బ్రాహ్మలకు అన్ని మతములు ఒకటే. ఆర్యసామాజికులు వీరహిందువులైతే బ్రహ్మసామాజికులు సందర్భానుసారముగ హిందువులు. బ్రహ్మసమాజములోని సంఘసంస్కరణ భాగమునకు సంబంధించినంతవరకు ప్రకృతం హిందూమహాసభవారు అంగీకరించి ఆచరణలో పెట్టు చేయుచున్నారు. సంస్కరణభాగమే బ్రహ్మసమాజములోని ప్రధానవిషయము. దానినితీసివేసినచో బ్రహ్మసమాజములో ఏమతవిశేషములున్నవో ఎవ్వరికిని బోధపడవు. బ్రహ్మసమాజమునొక్క ప్రత్యేకమతముగా భావించి ప్రచారము చేయువారు చాలమందియున్నారు. పూర్వాంధ్రములోని సంఘసంస్కర్తలలో పట్టుదలగల కొందరు బ్రహ్మసమాజికులమని ప్రకటించుకొన్నారు. పశ్చిమాంధ్ర మండలములలోనికిగాని తెలంగాణా జిల్లాలలోనికిగాని బ్రహ్మసమాజమంతగా వ్యాప్తము కాలేదు. బ్రహ్మసమాజమును శ్రీ||శ్రీ|| వీరేశలింగపంతులుగారు శ్రీపిఠాపురం మహారాజా సర్ రావువెంకటకుమార మహీపతి సూర్యారావు బహదూర్ గారును విశేషముగ ప్రోత్సహించిరి.

బ్రహ్మసమాజము పాతబడినది. దయానందుని [?] ఆర్యసమాజమువలె పంజాబునుండి సత్సంగమతము [?], తెలంగాణమునుండి హరనాథబాబామతము [?] పూర్వాంధ్రములో విరివిగా వ్యాపించుచున్నవి. వేలాదిమంది సత్సంగులున్నారు. హరనాథుని అవతారమూర్తిగా ఎంచుచూ "కుసుమహరనాథ కృష్ణుని కొలుచు భజించు యుండెదరు. గోదావరీ తీరములో వారి ప్రభువు గారి శిష్యులు కుసుమహరనాథ కాకినాడవచ్చియుండెను...

ఆంధ్రోద్యమసమస్యలు

సుప్రసన్న శ్రీ రామన్నసింహాంగారు,
కార్యదర్శి, (బ్రిటిషు) ఆంధ్రమహాసభ

తెలంగాణములో ఆంధ్రోద్యమము ప్రారంభమై రెండుసంవత్సరములు కావచ్చెను. ఆంధ్రోద్యమ ప్రధమపుత్రికయగు శ్రీకృష్ణదేవరాయ గ్రంథాలయము యిరువదిరెండు తెలుగుజిల్లాలలోను అగ్రస్థానము వహించుచున్నది. నిజాం రాష్ట్రాంధ్రోద్యమము ఎంతమందగతిని నడచినను నేడు తెలంగాణములో గొప్ప ఆంధ్రప్రబోధము కలిగినదని చెప్పవచ్చును. సమర్థులైననాయకులు బయలుదేరి కార్యక్రమమును సాగించుచున్నారు. వందలాది ఆంధ్రయువకులు ఆంధ్రోద్యమమును సమర్థించుటకు పూనికొనియున్నారు. అన్నిమండలములలోను ప్రజలలో ఆంధ్రాభిమానము మంకురించినది. నిజాంరాష్ట్రాంధ్ర మహాసభ దిగ్విజయముగ నడచుచున్నది. ఆంధ్రోద్యమ సమస్యలుచాలగలవు.

౧. మండలసంఘముల నిర్మాణముపూర్తి కావలెను. అలంపురం — గద్వాల జిల్లా [Alampur cum gadwal Dn] కు ఆంధ్రోద్యమసౌకర్యముకొరకై ఏర్పాటుచేసికొనవచ్చును.

౨. గ్రంథాలయస్థాపనము విశేషముగ జరుగవలెను.

3 పత్రికా ప్రచారము "గోలకొండపత్రిక" ప్రతిగ్రామమునకుబోయి తీరునటుల యత్నింపవలెను. మహాసభా ప్రతినిధులు, ప్రేక్షకులు, ఉన్నతకళాశాలా విద్యార్థులు ఒక్కొక్కరు పదేసిమంది క్రొత్తచందాదారులను చేర్చుటకు దీక్షవహింపవలెను.

౪. వ్యాయామసంఘముల నిర్మాణము.

౫. వ్యవసాయికసమస్యలు.

౬. మాతృభాషాభివృద్ధి

ఇంకను ఎన్నియో విషయములున్నవి. మా బ్రిటిషు ఆంధ్రప్రాంతీయులకువలె తెలంగాణావాసులకు ప్రత్యేకరాష్ట్రసమస్య జరూరులేదు. కేంద్రసంఘమున కార్తికసంపదాభివృద్ధి, మండల సంఘనిర్మాణము చాలముఖ్యములయినవి. ఈసంవత్సరం హైదరాబాదు నగరములో జరుగబోవు ఆంధ్రమహాసభకు సుప్రసిద్ధాంధ్రనాయకులును, శాసనసభ్యులునైన శ్రీ కొండా వెంకటరంగారెడ్డిగారు ఎన్నుకొబడుట సంతసప్రదము. నిజాంరాష్ట్రాంధ్ర మహాసభ దిగ్విజయముగ జరుగుగాక!

ను ఆమె లక్ష్మీదేవి అవతారమని భావించి హరనాథులు బ్రహ్మరథముపట్టిరి. కుసుమకుమారి భోజనానంతరము ఆఎంగిలివిస్తరిని భక్తశిష్యులు నాకిరట. "తెలుగువాళ్లకి బుద్ధిలేదా" యని కుసుమకుమారి యడిగినట్లు కాకినాడలో చెప్పుకొనిరి. "ప్రబుద్ధాంధ్ర" లో హరనాథమతమును యిదివరలో వితర్కించియుండిరి. సంస్కరణభాగం తీసివేసినచో యీఆధునికమతములకన్న విశేషములు దేనిలోను కానరావు. కాని వైదికమతగ్రంథములన్నియు గీర్వాణభాషలోనుండుటచేత వాటిలోని యుతృష్టతను గ్రహించుటకు సంస్కృతము చదువనివారికి సులభముగ సాధ్యముగుటలేదు. అందుచేత శంకరాదిమతప్రవక్తల వర్ధము చేసికొనలేనివారు తమయత్నింత్వదేశము [Religous instint] ను సులభమార్గముల ద్వారా గ్రహించుటకు యత్నించుచున్నారు. క్రొత్తమతములను స్వీకరించుటలో ముఖ్యముగ ఆంధ్రులు తమసాంప్రదాయములకు సరిపోవునాలేదా ప్రాచీనతత్వసిద్ధాంతముల ననుసరించుచున్నవా లేదా యను దూరదృష్టితో యోచించుటలేదు. తేలికగా అర్థమయ్యెడి ప్రతిపాదనమైనను, విద్యనుప్రబోధమునైనను మన్మప్రమాదముగ తీసికొనుచుండుటయేగాక సనాతనధర్మమునను వెక్కిరించుటనుకూడ సాగించుచున్నారు.

ఫెడరేషను సంస్థానాధీశ్వరులకులండను టైమ్సు సలహా

—లండను, డిశంబరు ౫ః—

సంస్థానాధిపతులు ఫెడరేషనుల [illegible] విషయమై చర్చించుచు లండను టైమ్సుపత్రిక యిట్లు తెలుపుచున్నది:—

తాము ఫెడరేషనులో చేరిన పక్షమున తమస్థితి ప్రస్తుతము ఉన్నదానికన్న మేలుగానుండునా లేక హీనమైయుండునా యనుటకన్న, హిందూదేశములో నేర్పడుచున్న రాజకీయ, ఆర్థిక, వాణిజ్యమార్పుల సందర్భమున తాము ఫెడరేషను లోపల చేరియుండుట శ్రేయస్కరమా లేక వెలుపలయుండుట శ్రేయమావిఅని ఆలోచించుటయే సంస్థానాధిపతుల ముందున్న యదార్థమైన సమస్య. సంస్థానములు బ్రిటిష్ ఇండియాతో కూడ చాలవరకు కలిసిపోయియున్నందున యెల్లకాలము తమ ప్రత్యేకతను, నిరంకుశత్వమును సంరక్షించుకొనజాలవు. ప్రజాస్వామ్యవాదము ప్రవాహము బ్రిటిష్ ఇండియాలోనుండి పొంగి సంస్థానముల సరిహద్దులందు పొరలుచున్నది. ఆప్రవాహము తమసంస్థానములలో కొలువమాలమున పదిలముతో పాదవ్వు చేయుటకు ఫెడరేషనే భద్రతమమగు మార్గముగ తోచుచున్నది.

బ్రిటిష్ రాజశాసనముల సంపూర్ణభావము ననుసరించి స్వచ్ఛందముగనే ఫెడరేషనులో చేరు సంస్థానాధిపతులు ఎప్పటివోలెనే బ్రిటిష్ప్రభుత్వముచే సంరక్షింపబడుచుందురు. అట్లుచేరని సంస్థానములుగూడ రక్షణ బొందుచునేయుండగలవు. కాని ఫెడరల్ శాసనసభలందు ఆసంస్థానముల ప్రతినిధులుండిన తమ్ము తేదాదాయములను ఇంకను బాగుగ అసంస్థానములు సంరక్షించుకొన గలిగియుండును. ఎట్లుగాని భవిష్యత్కాలమునందు సంస్థానములలో కొన్నిమార్పులు యేర్పడకతప్పవు. ఈమార్పులు ఫెడరల్ పద్ధతిలో సూచింపబడిన శాస్త్రరీతిగ జరుగుట యుక్తముగనుండును.

వార్తాపత్రికల ప్రభావము

బెంగాలు శాసనసభాధ్యక్షుని ఉపన్యాసము

కలకత్తా, డిసెంబరు ౪

"వార్తాపత్రికల ప్రభావమును నేనుగుర్తించితిని. ప్రజలరక్షణకు, అభివృద్ధికి అనుకూలించు ప్రచారము పత్రికలమూలమున కాగలదు, ఇంగ్లాండుదేశమునందున్న వార్తాపత్రికలు భారతశాసనసభలకు తోడ్పడుచుండునవియే నేను భావించుచున్నాను. పార్లమెంటరీ విధానమునకు పటుత్వముండునటుల, అనుకూల వాతావరణము ప్రచారము సాగించుచు కొలానుగుణ్యముగా నుండు పద్ధతులను సమర్థించుచు, ఇందులకు ప్రతికూలము గామరదు సహ్నహాము సాగకుండా చేయుచు పత్రికలు ప్రజాభివృద్ధికి తోడ్పడుచుండునవియే నేను భావించుచున్నాను"

అని వంగరాష్ట్ర శాసనసభాధ్యక్షుడగు మహారాజా సంతోషగారు మౌంట్ ఫర్డు విధానము ననుసరించిన బెంగాలుశాసనసభ కడపటి సమావేశమున ఉపన్యసించుచు చెప్పిరి.

చందాదారులకు

తమ ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములలో ఖాతానంబరు తెలుపవలెను. లేదేని జవాబు ఇవ్వబడదు. తమ లేఖలు మేనేజరు పేర వ్రాయవలెను.

జిల్లాలు

కరీంనగరము జిల్లా ఆంధ్ర జన సంఘము

సిరిసిల్ల తాలూకాకు వన్నెదెచ్చు గ్రామము

నేను ౨౫-౧౧-౧౯౩౬ వ తేదిన జిల్లాసంఘ కార్యార్థమై తెర్లమద్దికి వెళ్లితిని. ఇచటియువకులు మిగుల యుత్సాహాభిమానములతో నొకపఠనాలయము శ్రీవిజయదశమినాడు స్థాపించుకొని శ్రద్ధతోయిని పని జేయుచుండుట కెంతో సంతోషకరము. ఇచట ఎనమండుగురు యువకులు మిగుల పట్టుదలతో పనిజేయువారున్నారు. వీరిలో శ్రీయుత మురళీధరరావుగారు వీరు సిరిసిల్లలో జరిగిన చతుర్థాంధ్ర మహాసభలో స్వయం సేవకులుగా శ్రద్ధాభక్తులతో పనిచేసి ఆంధ్రమాతకటాక్షాశీర్వాదములను బడసినారు. అప్పటినుండి వారిహృదయములో మెలగుచుండిన సేవాశక్తి ఈరూపమును దాల్చినది. వీరితో డియువకులను శ్రీయుతులు రామచంద్రరావు, శ్రీనివాసరావు, గోపాలరావు, వెంకటరావుగారల యుత్సాహాభిమానములును నిరుపమానములు. వీరు పదివయస్సువారయ్యు అభిప్రాయవైశాల్యము, ప్రజాహితాసక్తి, ఉత్సాహము, కార్యదీక్షయుల్లి, యువకులైన శ్రీయుత కలకొండ బుచ్చిరామరావుగారి సహాయముగా లభించుట భాగ్యవిశేషము. సమూహముగా వీరందరిపట్టుదల, కార్యదీక్ష ప్రశంసాపాత్రమైనది.

ఒక పఠనాలయమును స్థాపించుటతో పనియైనదని యూరకుండుటలేదు పఠనాలయమునకు పేరుతెప్పించుచుండిన గోలకొండ, ఆంధ్రపత్రికలను గ్రామజనులందరికి చదివి వినిపించి విద్యాప్రచారము జేయుచు పఠనాలయము యొక్కనిజోద్దేశ్యమును నెరవేర్చుచున్నారు ఇంతలోనే గ్రామములోనిపిల్లలకు చదువుచెప్పుచుండిన బడిపంతులు చాలించుకొని వెళ్లిపోవుటచే బాలుర విద్యాభ్యాసమునకు తెరువులేనివారగు చుండుటజూచి యువకులొకరాత్రి పాఠశాలను బెట్టి బాలురకు విద్యాదానము జేయుచున్నారు.

మద్యపానాది దురభ్యాసములను మాన్పించుటలో సెవరికికలుగనిజయము వీరికి కలిగినదని, వీరకార్యదీక్ష, సేవాతత్పరత, సౌజన్యతల యొడను బీదలయెడను ప్రజలకుగల ప్రేమయు, ఆదరాభిమానములు తెలియగలవు వీరిబోధలవలన ఎందరో నిరక్షరాస్యులును మద్యపానమును మానిరి,

వీరు జిల్లాసంఘ సభ్యులుగా జేరుటలోను, ఆంధ్రమహాసభకు ప్రతినిధులుగా వచ్చుటకై సంసిద్ధులగుటలోను జూపిన ఉత్సాహము ప్రశంసాపాత్రము.

వీనియన్నిటికంటెను వీరుభద్రయభారణాదీక్ష మగూడ బూని ఆదర్శప్రాయులైరి.

వీరినిరంతర కార్యదీక్షాతత్పరత,ఉత్సాహాభిమానములు యిప్పటివలెనే యెప్పటికినిల్చి ఇతర గ్రామములలోని యువకులకు ఉదాహరణమై సిరిసిల్లతాలూకాకు వన్నెదెచ్చునని యాశించుచున్నాము.

ఈజిల్లాలోని యితరగ్రామములలోని యువకులు ఇట్లే నిరంతరము ప్రజాసేవకుగడంగుచో కరీంనగరము జిల్లాయొక్క భవిష్యత్తు కాంతివంతముగా నుండగలదు.

కరీంనగరము జిల్లా ఆంధ్రజనసంఘము	ఇట్లు
కాలిపల్లి (P. O. తేది ౨౮-౧౧-౧౯౩౬	బి. ఎల్లారెడ్డి కార్యదర్శి.

గోలకొండ కవులసంచిక

చందాదారులకు	వెల	రు	౧-౦-౦
ఇతరులకు	,,	,,	౨-౦-౦

తెలంగాణా వార్తలు

సిరిసిల్ల తాలూకా పంటల నష్టము

[విలేఖరి]

సిరిసిల్ల ౨౫-౧౧-౧౯౩౬

లక్ష్మీపురము వార్తలు

జొన్నలు:—అతివృష్టిచే జొన్నగజము పెరిగి, చిన్నకంకిపెట్టి అంత కొట్టుకపోయినది అలికినజొన్న పండినవి. అవిమిత్తమములకు పనికిరావు. కర్షకులు రాబోవు సంవత్సరమునకు విత్తనములు లేనివి చింతిలుచున్నారు మనుష్యులకు తినుటకు గట్టిధాన్యములేదు. పశువులకు చొప్ప లేదు. పైగా శిస్తు చెల్లింతుమాయని కర్షకులు భయపడుచున్నారు.

సజ్జలు:—అతివృష్టిచే చేనులయొక్క పాదాములు కొట్టుకపోయి చేనుకుగ్రపెరిగి పదానుకోయులుకోసి, కొంతపగిలిన, కొంతలేకనున్న, అంతలోనె ఎండబెట్టినసగము తక్కువ ధాన్యము లభించెను. అల్లికినవిత్తనములకన్న కట్టింపుపండినవి. ఎదిపండిన ఇంటిసను సెకుకూడ సరిపోకున్న శిక్కుమునియొక్క శిస్తు చెల్లించుటకు ఆధారములేమి, ఆధారపడియున్న రైతులు బాధపడుచున్నారు. పొట్టధాన్యము ఏమీకాలేదు.

మాగాణి పొలములు, అలికినతర్వాత గొప్పవర్షములు కురిసి, పొరాయమంతకొట్టుకపోయి, పొలుకలుగూడ కొట్టుకపోయినవి. మిగిలినవి పొట్టకువచ్చినపుడు చిక్కెండుగాచి చిట్లిపోయినవి. కాలేటిపురుగు లేక కోమటిపురుగు యను కీటకములచే కొంతనష్టము వాటిల్లినది మంపరోగము, బూడిదరోగము, గంపసుడిరోగములనునవి చాలాపైరుల నష్టపరిచినవి.

ఈరోగములచే కొడువలిపెట్టి కొయ్యారుకుండునట్లు పైరుపాడైనరైతులు తహసీల్దారుగారికి దరఖాస్తుపెట్టుకొన శ్రీవారు గిర్దావరుచేత పంచునామాచేసి స్థితి తెలుపుమని అజ్ఞ ఇచ్చిరి. పైచేనులను రైతులింకా కాపాడుచున్నారు.

రోగముచేదక్కనవి, పురుగుచేచిక్కనపైరు కోసి కుప్పలుపెట్టిన పటేలుపట్వారీలు ముదరపడిపోవుచున్నారు. అజ్ఞానులైన బీదరైతులు ఇదేమయ్యాయని యడిగిన శిస్తుచెల్లించుటకు జమానతుఇచ్చి కుప్పకొట్టుకొమ్మని ఒదులు చెప్పచున్నారు

ఐదారేండ్లపూర్వము పంటలు చాలపండి సరైతులు భూములకొట్లాడి అప్పుతెచ్చి నవ్వులు పండినతర్వాతతీర్తుమని నాటికిరెండురూపాయలవడ్డీనెలకు తెచ్చి చెల్లపెట్టిరి పంటలు పోయినరైతులు మరిమరి అప్పులపాలైరి. ఒకిల్లు గడ్డలక్కరి. ఐదారేండ్లనుంచి నిరుటివరకు ఒం గామము ఛిల్లరకు గల్లపోను పెట్టి, తెగనమ్మి ఇకముందు పంటలుపండగలవను యాశచేశిస్తులు చెల్లించుచువచ్చిరి. ఈసంవత్సరము అందరిఆశ ఎడికినవి. చాలమందికర్షకులు వ్యవసాయము మాని కూలినాలి చేసుకొనెదమని యనుచున్నారు

వ్యవసాయకులు పంటకుపూర్వమేరెండికవద్దు బాగులకుతెచ్చుకొందురు. తామునుతామున్నర పాటకుపుట్లేడు తెచ్చుకొని ఎట్టేనరసాహుకారులకిచ్చిన మూండునిమిత్తనికేమిలేకున్న రెగి సాహుకారాద్దగ్గరకుపోదురు. ఈబాగులచే రైతులుచాల నష్టములపాలగుచున్నారు.

సిరిసిల్లలో జూబిలి నిర్మాణము

సిరిసిల్లకు దక్షిణముపైపు పొలమును పూరులో చేర్చినారు. ఒకమార్కెట్టుతయారైనది కటికవాండ్రు మాంసమునమ్ముటకు మొట్టమొదట మంచిబిల్లింగునొకదానిని నిర్మించినారు. ఈ మార్కెట్టుకు పశ్చిమదిశకు సర్కారు వైద్యశాలగలదు ఇందులోనే ఇరుకుళ్ల వెంకయ్య సాహుకారిగారు జూబిలీజ్ఞాపకార్థముక ధర్మశాలకట్టించినారు. దానికగ్గరనే ఒకశిథిలమైన శివాలయమునుచుట్టు కంపౌండుపెట్టించినారు. విశాలమైనద్వారమొకటి కట్టించినారు. దేవాలయమును నున్నము,సిమెంటుచేసిబాగుచేసినారు దానికిసుత్రైపుల రెండుగదులుగూడ రాతిచేనిర్మించుచున్నారు. పడిపోయిన విజాయకుని ఎత్తించినారు హనుమంతునిశిఖరము బాగుచేసినారు

గ్రంథాలయము

శ్రీవారయ ఆంధ్రభాషానిలయము చాలహీనస్థితిలోనున్నది దీనికిస్వంతగృహములేదు దీనికిరాయి, గ్రంథాలయ జీవితములో ఎనిమిదవవంతు చందాలభించును దీనివలనచదువుకున్న ఆంధ్రులకుగూడ భాషాభిమానము లేనట్లు గోచరమగుచున్నది. కేంద్రసంఘమువారి ప్రోత్సాహముకలిగినచో కొందరుదేశభక్తులు గ్రంథాలయ కట్టించునమ్మకము కొందరికికలదు.

మోటర్లు

హైద్రాబాదు మోటరు అయిలుకంపెనీ చాలా బాగుగపనిచేయుచున్నది. ఇది స్థాపించినదిమొదలు ౨౫౦ అజారు ౧౦కెరలసాలువరకు మైలుకాణాకులుచేసినది. ఇపుడుఅర్ధణాచేసి, ముందటికంటె రెట్టింపుడబ్బు ప్రోగగుచున్నది మోటారువిరుగునట్లు ప్రయాణికులు కూర్చుండి ప్రయాణము చేయుచున్నారు.

తహసీల్దారు.—గారు తనిఖీకొరకు దౌరాచేయుచున్నారు.

చెక్కిళ్లలో కన్నులుగల శిశువు

(విలేఖరి)

శ్రీనందికర్గమాన్యపురము

నారకర్నూలు తాలూకా ౧-౫-౧౯౩౬ ఫ

కాలమానము

వర్షాకాలారంభమున వర్షములు కొద్దిగపడియు పాసల్లుమాత్రము బాగగవేయుట్లుకలిగినవి. తరిగిమధ్యకొన్నులలో వర్షములుభారీగకురియక్కతెరించినవిగాని అరంభమునకొద్దిగపడినందువల్ల ప్రాణములువచ్చి కొంతవరకు బాగుగఫలించునవనియే చెప్పవచ్చును. వేరుసెనగ పైరు ఈసంవత్సరము విరివిగావేయబడినది ఫలితముగూడ విస్తారమే అదృష్టమునన ధరకూడబాగున్నదియే.

భీమసముద్రము

ఇచ్చటపెద్దదొకటిగలదు. దీనినిభీమసముద్రమనిపిలుతురు. సుమారు ౧౫౦ సంవత్సరములక్రిందనిండినదే తిరిగి భవసంవత్సరములో పూర్తిగనిండి అలుగుపారగ గ్రామప్రజలందరూ సంతోషముతో గంగాభవానికి గ్రామపురోహితులవారిచే బాజా భజంత్రీలతో పూజలుసలిపించిరి గ్రామపుఅక్కలమ్మలుగూడ పదులచంకనిరీకించుకొనిపోయి సంతోషముతో పూల సెగజల్లుచుపాటలుబాడుచు సాయం,తీవరకు సద్దులనుభ్రమింగి యుండ్లకేతెంచిరి. అట్టిచెరువులోనిపుడొకచుక్కయైనను గాళరదారు బీదలందరు అయ్యోదేవుడా మమ్ములను వరికూడుకుకరువుజేసి నోటముమ్మనుగొట్టితివిగదాయని వలవలఏడ్చుచున్నారు

దయ్యమో! రాక్షసియో!

౨౩-౧౧-౧౯౩౬ సోమవారము

ఇచ్చటనొకకంసాలి స్త్రీ ప్రసవవేదనచేమూడుదినములు బహుబాధనొందుచుండ ఇచ్చటిపెద్దల అనుజ్ఞప్రకారము సమీపమునందున్న కలపర్తి ఆస్పత్రికి బండిపైగొంపోయిరి. పోయినమరునాడే బ్రాహ్మయత్నానంతరము నొకఇంజక్షనువలన ప్రసవమై అదశిశుగర్భములోనే మృతినొంది బయటపడినది శిశువుతలగంపెడంతనుసటపెద్దముక్కు, చెక్కిళ్లలోరెండుపెద్దకండ్లు, పొట్టకెదిరను దానికెసరిపోవునట్టికాళ్లు చేతులు. అపుట్టినజివ్యమోలేక రాక్షసియో దైవము నకెరుక వైద్యపవల్ల తల్లిమాత్రము సుఖముగనేయున్నది

కోడిగ్రద్దను దిగదన్నుట

ఇచ్చటికిసమీపమునగల బిజినేపల్లిగ్రామములో కొద్దిరోజులక్రిందట కోడిపిల్లలమేయుచుండ గ్రద్దయొకటి ఆకస్మికముగవచ్చి ఒకకోడిపిల్లను ఎగురనెత్తుకొనిపోవుచుండ, తల్లికోడి ఆ గ్రద్దకంటె పడిగపైకెగసి గ్రద్దనుదిగదన్నెను. పాపమాగ్రద్ద దెబ్బకునేలకొరిగెను. అంతకే ఊరుకొకదానినిజీల్చి కుక్కలపాలుగావించెను.

హైదరాబాదు ఆయుర్వేద
వైద్యసంఘము

ధన్వంతరి జయంతి

౧౧—౧౨—౧౯౩౬వ తేదీకి సరియగు ధాతనామ సంవత్సర కార్తీక బహుళ త్రయోదశి గురువారము సంఘమువారిచే ధన్వంతరీ జయంతి జరుపబడును. కార్యక్రమమంతయు "బాలసరస్వతీ గ్రంథనిలయము" శాలిబండ చమన్ హైదరాబాదు [దక్కన్]నందు జరుగును. కావున ఆసక్తులు దయచేసి రావలసినదిగా ప్రార్థించుచున్నాము. శ్రీయుత కాశీనాథరావు వైద్య ఎం ఏ ఎల్ ఎల్ బి గారు అధ్యక్షత వహింతురు.

కార్యక్రమము

ఉదయము — ౧౧—౧౨—౧౯౩౬
గం॥ ౭-౩౦ లకు వైద్యప్రార్థన
" ౯-౦ " ధన్వంతరి ధ్వజప్రతిష్ఠాపన మండపము
సంఘాధ్యక్షులగు "కవిరాజ" శివవల్లభ బి ఎ వి గారు ధన్వంతరి పతాకము నెత్తెదరు
౯-౩౦ మొదలు హవనము
మధ్యాహ్నము —
గం॥ ౪-౩౦ లకు భజన
" ౫-౦ మొదలు బహిరంగసభ
అధ్యక్షులు — శ్రీయుత కాశీనాథరావు వైద్య ఎ ఏ ఎల్ ఎల్ బి గారు (అడ్వొకేటు)
ఉపన్యాసకులు — ఆహ్వానోపన్యాసము (సంపాదకులు)
పత్రప్రారంభకులు —
ఉపన్యాసకులు ౧ "భిషక్శిరోమణి" హకీం ... గారు ౨ "భిషగాచార్య" పండిత, ని సోమనాథశాస్త్రి గారు
౩ మంగళం

డా॥ ఆచార్య
ప్రచురణ కార్యాధికారి

మరి ఇరువురు వీరులు

హైదరాబాదు వాస్తవ్యులగు నవయువకులు ఇద్దరు ... రాజగోపాలు మొదలగువారలు సైకిలుపై ప్రయాణము చేయ తలపెట్టియున్నట్లును త్వరలోనే ప్రారంభింతురనియు తెలియుచున్నది. వీరేగాక ఫోర్త్ ఫారము హైదరాబాదు వాస్తవ్యులును ... ఇందులకు సంసిద్ధులైయున్నారు. వీరు ఇదివరలో వరుసగా సైకిలు త్రొక్కుట అలవాటు చేసియుంటిరనియు వారి సంకల్పము తప్పక నెరవేర్చుకొనగలరనియు కొన్ని రోజులలోనే ప్రయాణము ప్రారంభింతురనియు చెప్పుచున్నారు.

రాకపోకలు

నిజాం ప్రభువుగారు డిసెంబరు ౧౨వ తేదీ ... యువరాజుగారు యువరాణిగారు ౧౭ డిసెంబరునకు కలకత్తాకు వెళ్లుదురు. ప్రధానామాత్యులగు మహారాజా బహద్దరు వారును బహాదరు జంగు మరియు నవాబు ... కార్యదర్శియును ... నిజాం ప్రభువుగారి వెంట వెళ్లుదురు.

విద్యాశాఖా కార్యదర్శియును, ... నవాబు ... బహద్దరుగారు సికింద్రాబాదు స్టేషన్ ద్వారా నగరమునకు విచ్చేసిరి.

వ్యవసాయనిపుణులగు మిస్టర్ ... గారు ... పరిశీలించుటకై ... డిసెంబరు ౧౫వ తేదీ ... హైదరాబాదునకు రాగలరు.

ఒక హాకీము బంధువులను ఉద్యోగము నుండి తొలగించుటకు ప్రభువుగారి ఆజ్ఞ

ప్రభువుగారి నుండి ౨౫ రజబుల్ మురజ్జబు ౧౩౫౫ హి. శ్రీరోజున ఫర్మానుద్వారా ప్రభుత్వశాఖ కార్యదర్శులచేత ఈ దిగువ అభిప్రాయము తెలియజేయబడినది —

"ఆ దినము మొదలుకొని ౧౩౫౫ హి. నుండి హాకీము నిర్దిష్ట శాఖ యొక్క బంధువులలో ఎవరైన ప్రభుత్వోద్యోగులుగా ఉన్నట్లయితే ఉద్యోగము నుండి తొలగించి, ఇకమీదట ఎవరికిని ప్రభుత్వోద్యోగమియ్యకూడదు. ఇటువంటి బుద్ధి తక్కువ వారల హాకీం యొక్క కుటుంబీకులు ప్రభుత్వోద్యోగములపై ఉండరాదు. వీరలనుంచుట ప్రభుత్వశాఖల నిందించుట యగును"

క్రీ॥ శే॥ మె కేంద్రస్థానమున

యం ఆర్ జయకర్ గారు

భారతప్రభుత్వమువారి విద్యాశాఖకు సలహా నిచ్చు కేంద్ర సంస్థయందు సభ్యుడగు డాక్టర్ ఏ హెచ్ మెకంజీగారు కీర్తిశేషులగుటచే వారి స్థానమున యం-ఆర్-జయకర్ బారిష్టరుగారిని గవర్నరుజనరలు కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు నియమించిరట్లు డిసెంబరు ౫వ తేదీనాటి గెజిట్ ప్రభుత్వప్రకటన తెల్పుచున్నది.

ఉద్యోగవిషయములు

విద్యాశాఖ ఉపాధ్యక్షులగు శ్రీయుత వరదింగరావుగారి ఉద్యోగకాలపరిమితి జనవరి ౫వ తేదినుండి తీరుటచే వీరివిరమించుటకు వేరె వారికై ఆలోచనలు జరుగుచున్నవి

క్రొత్త నిర్మాణములు

ఈ దిగువ నిర్మాణములకు అనుజ్ఞనొసంగుచు నిజాం ప్రభువుగారు ఫర్మానుద్వారా ఆజ్ఞాపించిరి

౧ భువనగిరి తాలూకా ... తూర్పు మరియు ... దేవరకొండ సడకు నిర్మాణము నకు ... వేలు.

౨ సిద్దిపేట కరీంనగరము మెటల్ అందాజె పడకునకై ౧౪౩౮ ౧౩౫వేలు

౩ రాయచూరు దేవదుర్గము మెటల్ అందాజె సడకుకై ౯౭ వేలనవదల రూపాయిలు

౪ ... నుండి భోకర్ధనువరకు మారకరోడ్డు నిర్మాణమునకు ౩లక్షల ౯౦ వేలరూపాయిలు

... భోకర్ధను రోడ్డుకొరకు ౩లక్షల ౯౯ వేల రూపాయిలును, ... భూకజ కొరకు ౧౪౩౫ వేలు అవశ్యము మొత్తము ప్రత్యేకము రెండు సడకులకుగాను ౭ లక్షల రూపాయిలును ఈ నిర్మాణాంతరము ఈ ప్రాంతములలో వ్యాపారము వృద్ధియగునవకాశముకలదు ఈ రెండు నిర్మాణములు చాలాకాలమునుండి ఆరంభింపబడునన్న తెలియు చున్నది

౫ ఉస్మానాబాదులోగల ... సాము నాభాపునడకు నిర్మాణమునకు ౧౫లక్షలు

కవిటి జీవకారుణ్యసంఘ అభివృద్ధి

దక్షిణ హైదరాబాదు జీవరక్షాజ్ఞాన ప్రచారకమండలి ప్రచారఫలితము

ఈనెల ౧౫వ తేది ఆదివారం సాయంత్రము నాల్గు గంటలసమయమున శ్రీజీవకారుణ్యసంఘము, కవిటి అగ్రప్రముఖుల తోడ్పాటుచేత నగరసంకీర్తన చేయుచు పురమున వీధివీధులలో "అహింసాపుష్పాంజలి" పాటలుపాడుచు, ఆచ్చటచ్చటగూడిన సమావేశములలో అహింసా ప్రాముఖ్యతను ప్రజలకుబోధించుచు, కవిపటశ్రీరఘునాధస్వామి భజనమంటపసమీపమున పెద్దసభచేసి ఈ క్రిందితీర్మానములు యావన్మందిచేతను ఏకగ్రీవముగా ఆమోదింపబడినవి

౧ ఈచుట్టుపట్లనుండు సుమారు ౩౦ గ్రామములకు మధ్యస్థము గానున్న కవటి గ్రామమునుండి పోస్టాఫీసు వైద్యాలయము, సంత, మార్కెటు కో ఆపరేటివ్ సొసైటీ మొదలగుసంస్థలు ఏర్పాటుచేయు టవసరము కావున ఈగ్రామమున పింజ్రాపోలు సంఘము స్థిరపరచి చుట్టుపట్ల గ్రామములలోనున్న గోవుల సంరక్షణ అభివృద్ధికై తోడ్పడగలందులకు తీర్మానించవలయునని

౨ ఈసంఘమువారు ఇకమండి ప్రతిఆదివారం తోడ నగరసంకీర్తన చేయుచు గ్రామదేవతాలయములందున, తదితరస్థలములయందును జంతువధ మాన్పించుటకు ప్రార్థనలు యత్నము చేయగలందులకు తీర్మానించడమైనది

—ఒకవిలేఖరి

క్యాస్టోఫీన్: క్యాస్టర్ ఆయిల్ చాకొలేట్సు

ఆముదము త్రాగునపుడు పిల్లలకు ఎంతదుఃఖము కలుగును! ఇకముందు పిల్లలకు ఆముదము క్యాస్టరు ఆయిల్ చాకొలెట్సు" అను పేరుగల ఒక శ్రేష్ఠమైన పదార్థము సిద్ధముచేసియున్నారు ఇయ్యవలసిన పనిలేదు ఏలయనగా శాస్త్రజ్ఞులు ఆముదమునకు బదులుగా "క్యాస్టోఫీన్ క్యాస్టర్ ఆయిల్ చాకొలెట్సు" అను పేరుగల ఒక శ్రేష్ఠమైన పదార్థము సిద్ధముచేసియున్నారు

నమ్మకమైన వీటిని పుచ్చుకొనుట మిఠాయివలె తియ్యగానుండును, సౌమ్యముగానుండియు సంపూర్ణముగను గుణమును ఇచ్చునవి డాక్టరులు నర్సులు వీనిని పొగడియున్నారు. ఇవి చిన్నపిల్లలకు ఎట్లో పెద్దవారికిగూడ అట్లే లాభప్రదములు. ఎప్పుడును ఒకసీసా దగ్గర యుంచుకొనవలెను

CASTOPHENE
CASTOR OIL CHOCOLATES

డోంగ్రే
బాలామృతము
అనగా నేమి?
(1) అది పసిపిల్లలకు గొప్ప బలవర్ధకౌషధము
(2) అది బిడ్డల యెముకలు పెరుగుటకు వలయు పదార్థములను యిచ్చును
(3) అది చాల బలహీనముగా యెండిపోయిన బిడ్డలను బలవంతులుగా చేయును
(4) బిడ్డలకు పండ్లువచ్చుటయందు తోడ్పడును
కె. టి. డోంగ్రే అండ్ క్రో గిర్‌గాం-బొంబాయి

పింగిళి జనార్దనరెడ్డి
వ్యాయామ క్రీడలు

౧. ఈ క్రీడలయందు రెడ్డివిద్యార్థులు మాత్రమే పాల్గొనవలయును

౨. క్రింద నుదహరింపబడిన విషయములందు పోటీలు జరుపబడును.

౧. మల్లయుద్ధము [కుస్తీ] ౨. ౧౦౦ గజముల పరుగు ౩. ౨౨౦ గజముల పరుగు ౪. ౪౪౦ గజముల పరుగు ౫. ఊర్ధ్వ ఝంపు ౬. దీర్ఘ ఝంపు ౭. దండాజంపు ౮. ఒక మైలు పరుగు ౯. హాకీ ౧౦. ౮౮౦ గజములపరుగు.

౩. అభ్యర్థులు తా॥ మంజిగోరువారందరు రెడ్డివిద్యార్థి వసతిగృహమునందలి శ్రీయుత కే. వి. రామచంద్రారెడ్డిగారికి ౧౯౩౬ వ డిసెంబరు ౧౫ తేదీలోగా తమ దరఖాస్తులను పంపుకొనవలయును. దరఖాస్తులో పేరు దిరునామా ఎచ్చట ఏతరగతిలో విద్యార్థిగానున్నది వివరముగా తెలుపవలయును.

౪. హాకీపోటీకి టీములుగా రావలయును. రెండు టీములకంటె తక్కువవచ్చినపోటీ జరుపబడదు.

౫. [౨] [౩] [౪] [౭] [౯] [౧౦] సంఖ్యగల పోటీలన్నియు నైజాము కాలేజిలో పోటీతేదీలయందు ఉదయము సాయంత్రము జరుపబడును.

౬. [౧] సంఖ్యగల మల్లయుద్ధమునకు, నలుగురు అభ్యర్థులు వచ్చిననేగాని జరుపబడదు ౧, ౫, ౬, ౮ సంఖ్యల పోటీలు రెడ్డిహాస్టలులో పోటీ...... తేదీలలో ఉదయము ౭ గంటలనుండియు సాయంత్రము ౪ గంటలనుండియు జరుపబడును.

౭. వివరములు మరియు సరియైనపోటీతేదీలు శ్రీయుత కే. వి. రామచంద్రారెడ్డి గారివద్ద తెలుసుకొనవచ్చును

౮. పైన చేర్కొనినపోటీలు, (౫) అడుగుల (౨) అంగుళముల ఎత్తుగలవిద్యార్థులకు ప్రత్యేకముగ ఏర్పాటుచేయబడును.

౯. గత మూడుసంవత్సరములనుండి పరుగుపోటీయందు ప్రథమబహుమానముపొందిన విద్యార్థి యట్టిపోటీకి దరఖాస్తు పంపరాదు.

౧౦. పోటీలు తీరినపిదప బహుమానముల వితరణ కొండటిదినమున జరుపబడును.

కే. వి. నారసింహారెడ్డి,
కార్యదర్శి.

హైదరాబాదు సామ్యవాది

ప్రతాపగడునందు అరెస్టు చేయబడుట

హైదరాబాదు సంస్థానవాసియులు, విఖ్యాత సామ్యవాదియునగు శ్రీ వెంకటరావుగారు యీనెల ౧వ తేదివాడు ప్రతాపగడునందు అరెస్టు చేయబడిరి వీరిపై ౧౨౪. ఏ. సెక్షనుననుసరించి రాజద్రోహకరమగు యుపన్యాసమునొసగిరను నేర మారోపింపబడినది విచారణ జరుగుచున్నది.

అయిదవ ఆంధ్రమహాసభ; షాదునగరము

కార్యక్రమము

మొదటి రోజు

భాతసం॥ మార్గశిరశు॥ ౨ (౧౨ బహామన్ ౧౩౪౬), మంగళవారము.

సాయంత్రము ౪ గం. అధ్యక్షునిఊరేగింపు రైలుస్టేషనుమునుండి
౫ గం. మహాసభ. మొదటిసమావేశము.

[౧] ప్రార్థనాగీతములు, స్వాగతగీతములు.
[౨] స్వాగతోపన్యాసము, ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుడు.
[౩] అధ్యక్షుని ప్రతిపాదించుట.
ఆమోదించుట.
బలపరచుట.
[౪] ప్రారంభోపన్యాసము, మహాసభాధ్యక్షుడు.
[౫] స్థాయిసంఘనివేదిక, స్థాయిసంఘాధ్యక్షుడు.
[౬] సందేశములు చదువుట, స్థాయిసంఘ కార్యదర్శులు.
[౭] విషయనిర్ణయ సంఘ సభ్యుల, ప్రకటించుట } మహాసభాధ్యక్షుడు.

గోలకొండపత్రిక

ధాతనామసం॥కార్తీక బ॥ ౧౨

గురువారము

వ్యాయామప్రోత్సాహము

ఈవిషయమునుగురించి మేము ఎన్నిసారులు వ్రాసినను, ప్రస్తుత పరిస్థితులలో చాలదనిపించుచున్నది. గతసంచికలో ఇటలీసామ్రాజ్యపు డిక్టేటరు అగు ముసోలినీ వారిపార్లమెంటుసమావేశము ముగియగానే, ఆసభ్యులను, అధికారవర్గమందున్న మంత్రులను ఎట్లు దౌడుతీయించెనో పాఠకులు చదివియుందురు. వీరందరును కలిసి మొత్తము సుమారు ౪౦౦ మంది రొప్పుచు రోజుచు పరుగెత్తుచుండ, పోలీసువారు వీరలకై రోడ్లు ఖాళీచేయుచుండ, జనులందరుచూచి ఆశ్చర్యపడుచుండ, ముసోలినీగారు ఎంత సంతోషించియుందురో! ముసోలినీగారి యీ "ఎత్తు"యొక్క అర్థమేమి? లోకము "పెద్దలు" అని తలచబడువారల సరణినే అనుసరించుట ప్రకృతి. అట్టి "పెద్దలు" వ్యాయామమును గౌరవమునకు తక్కువయని తలంచుచున్నచో, ఇకతక్కినవారలకేల వ్యాయామమందు గౌరవముండును? నేటిమన భారత దేశముదువలెనే, నేటి ఇటలీ దేశమందును ఈచెప్పబడినరోగము (అనగా వ్యాయామమును గౌరవమునకు తక్కువగనెంచు ప్రకృతి) ఇంకనుసంపూర్ణంగతొలగలేదు. ఈజాడ్యనివారణకై ముసోలినీగారు, డిక్టేటరు (అనగా అప్రతిహతాజ్ఞుడు) కాబట్టి, "పెద్దల" మనుకొనువారినికూడ రొప్పుచునో రోజుచునో దౌడుతీయక తప్పదని ఆజ్ఞాపించెను. ఇదంతయుచూడ, ఇతర రాజకీయ, ఆర్థిక విషయములలోనిగొప్పసమస్యల పరిష్కారమునకువలెనే, ఈ వ్యాయామవిషయపరిష్కారమునకును డిక్టేటరేగాని చాలడనిపించుచున్నది.

భారత దేశములోని స్థితినిట్లువర్ణించవచ్చును దరిద్రములుచాలినంతఆహారము లేకపోయినను తమకు మించినపనితో అవస్థపడుచుండ, కొంచెముకలవారలు తిన్నది జీర్ణించుకొనలేక అవస్థపడుచున్నారు. ౧౯౩౪-౫ లో మన నిజాం రాష్ట్రమందు మొత్తము ప్రభుత్వవైద్యశాలలలోను, ప్రభుత్వ సహాయమును పొందు ప్రాస్గి వాదశాలలలోను చికిత్స చేయబడిన మొత్తము ౬౨౨౧౬౭ మంది రోగులలో ౨౩౩౨౨౭ మంది అజీర్ణసంబంధవ్యాధులకుగాను చికిత్సపొందినవారైయున్నారు, అనగా సుమారు ౨౬ వభాగము. ఈరోగములలో మొదటిస్థానము జ్వరములది. తరువాతిస్థానము అజీర్ణవ్యాధులదైయున్నది. సక్రమవ్యాయామలోపము అజీర్ణవ్యాధులకు ఒకముఖ్యకారణమని గ్రహించినచో, ఈఅంకెల ప్రాముఖ్యతను గ్రహించవచ్చును. ఒకవిధము జ్వరములు, ఊపిరితిత్తులవ్యాధులు మున్నగునవికూడ, చాలినంత తిండికిగలవారివిషయములో కొంతవరకు వ్యాయామలోపముచే నేర్పడుదౌర్బల్యముచే గలుగుచుండవచ్చును. రోజుతప్పకుండ యుక్తవయస్సునుండి వ్యాయామముచేయువారలకు శరీరబలమే కాక మానసికముగకూడ ఒకపటుత్వము, ఒకవిధమగుధైర్యము ఏర్పడుచున్నది. కాయకష్టముచేయని బ్రాహ్మణ వైశ్యులలో అనేకులు ఊపిరికిటన మునమ్మునిగియుండుటకు వ్యాయామలోపమే కారణము. ఈసందర్భమున కలకత్తా, బొంబాయి విశ్వవిద్యాపీఠములవారుతమకళాశాలలలోచదువుయువకులను వైద్యపరీక్షచేసి విద్యార్థులకు వ్యాయామము ముఖ్యావసరమని నిర్ణయించిన విషయమును జ్ఞాపకముచేసికొనవచ్చును. కావున మనదేశమునకు వ్యాయామముయొక్క అవసరము ఎంతేని గలదు.

జర్మనీనిచూడుడు. ఆదేశములో ౧౮ వండ్లవయస్సుమొదలు అంతకుపైబడిన వయస్సుగలవారందరును కసరత్తుపట్టుటకు నేర్చుకొనితీరవలయునని బడిపిల్లలకు ఆజ్ఞఈయబడినట్లు ఒకవార్త గతసంచికలోనే ప్రకటించబడినది. ఫ్రాన్సులో స్త్రీలకుకూడ సైనికశిక్షణ యొసగబడుటకు ఆజ్ఞయైనట్లు వినుచున్నాము. తుర్కీదేశములో స్త్రీలు సైనికశిక్షణము నేర్చుకొనుచున్నారు. ఇట్లునేడు ప్రపంచమందలి ప్రతిదేశమందును వ్యాయామమునకు ప్రాముఖ్యత యొసగబడుచుండ, అది అత్యవసరమగు భారతదేశము ఈవిషయమున శ్రద్ధవహించకుండుట అవివేకము.

పోయిన సిరిసిల్ల ఆంధ్రమహాసభలో జరిగిన వ్యాయామపు పోటీలనుగూర్చి నివేదించుచు, ఆపోటీలనడిపించిన అధికారిగారు పెద్దనాయకులు ఆపోటీలు జరుగుదిక్కైనను చూడకపోయిరని విచారపడియుండినసంగతి అందరికిని విదితమే. మొదట పోటీలు మహాసభపేరిట ఏర్పరుచ దలపెట్టబడగా, ఒక మహాశయుడు అట్లుమహాసభపేరిట ఈపోటీల నేర్పరచుట గౌరవముగ నుండదని ఆక్షేపించగా ఆసూచన నిరాకరించబడినట్లు వినియున్నాము. వ్యాయామము అవసరమైన పరిస్థితులలో వ్యాయామమును ప్రోత్సహించుటకంటెనింకొక గౌరవము ఉండగలదాయని మేమడుగుచున్నాము. పోయిన ఇస్వందారునెలలో జరిగిన బ్రిటిషిండియా ఆంధ్రమహాసభా స్థాయిసంఘమువారు ఆంధ్రులకు తగిన వ్యాయామములను నిర్ణయించుటకై ఒక ఉపసంఘమును నియమించియుండలేదా? కనుక ఈసారి మహాసభలో ఈవ్యాయామపుపోటీల విషయమున పూర్వముకంటె ఎక్కువ శ్రద్ధతో ప్రోత్సాహ మొసగుదురని నమ్ముచున్నాము.

స్పెయిను యుద్ధ వార్తలు—చక్రవర్తి పెండ్లి సమస్య

బ్రిటను, భారతదేశము పత్రికలు రెండవదానికేల ఎక్కువ ప్రాముఖ్యము నిచ్చుచున్నవి?

కొన్ని మాసములనుండి భారతదేశ పత్రికలలో స్పెయినులో జరుగుచున్న యుద్ధమును గురించిన వార్తలు ప్రాముఖ్యము వహించుచుండెను. కాని, పోయినగురువారమునుండి, బ్రిటనులో తటస్థించిన చక్రవర్తి వివాహప్రతిబంధక సమస్యకు ఎక్కువస్థానము లభించుచున్నది. బ్రిటను దేశపు పత్రికలలోగూడ నిట్లేయున్నది. అనగా స్పెయినుయుద్ధము నిలచినదనికాదు. స్పెయినులో యుద్ధము పూర్వముకంటె తీక్ష్ణతరముగ రూపముదాల్చుటకు ఇపుడే ఎక్కువ అవకాశము లుండవలెను. అదియెట్లో చూడుడు!

బ్రిటనుదేశము అంతర్జాతీయముగ ముఖ్యతమమైన దేశము. ప్రపంచమందలి ఇతరదేశములన్నియు అంతర్జాతీయవిషయముల ఆలోచనకు వచ్చినప్పుడు, బ్రిటనుయొక్క స్థితిగతులను ఆదేశప్రభుత్వపు సుఖదుఃఖములను భావములను తెలిసికొనుచుండుట ముఖ్యముగను. సాధారణముగ బ్రిటనుదేశము అంతర్జాతీయ పరిస్థితులలో మార్పులచే తనసామ్రాజ్యము తనచేతులనుండి జారిపోకుండునట్లును, తనకేమియు నష్టము కలుగకుండునట్లును చూచుకొనుచున్నది. ఇందుకై అంతర్జాతీయయుద్ధముగాని, సంఘర్షణగాని సంభవించినచో, తనకు ఎట్టినష్టముగాని రాకుండ కాపాడుకొనుటకైనను యుద్ధముయొక్క లేక సంఘర్షణయొక్క ఏదోయొక పక్షమునో పక్షపాతమువహించక తప్పదు.

ఇప్పుడు స్పెయినులో జరుగుచున్న యుద్ధము విద్రోహులు జర్మని, ఇటలీల ప్రోత్సాహముచే మదోన్మత్తులై తెచ్చిపెట్టినది. ఇందు స్పెయిను విద్రోహులసంగతి యేమైనను, వారలకు సర్వవిధములతోడ్పడుచు స్వయముగకూడ రహస్యముగా యుద్ధములో పాల్గొనుచున్న జర్మని, ఇటలీలు బ్రిటనుకు శత్రువులుగ భావించబడుచున్నారు. పూర్వము ఐరోపా మహాసంగ్రామమునకుముందు జర్మనీదేశము బ్రిటిషువారిఅధీనములోనున్న మన భారతదేశములో చక్కెర వ్యాపారమును రాబట్టుకొనుటకై ఎన్నోవిధముల పోరాడి తుదకు మాయమగు దండోపాయమునుగూడ ప్రయోగించియుండిన సంగతియు, తర్వాత జరిగిన మహాసంగ్రామములో ఇంగ్లాండు జర్మనీలకు ఎంతో ఘోరయుద్ధములు జరిగియుండినసంగతియు జర్మనీచర్యలపై బ్రిటను ఎంత దురనుమానదృష్టి నుంచవలయునో సూచించుటకు చాలును. అబిసీనియాలో బ్రిటనుకు ఎన్నియో హక్కులు లిదివరకే యున్నవి. అట్టి అబిసీనియాపై ఇటలీదండెత్తి తనసామ్రాజ్యమును ఇటీవలనే స్థాపించెను.

ఇట్టిజర్మని, ఇటలీలు మరియొకదేశములోని జగడములలోను, యుద్ధములలోను పాల్గొనుటను ప్రారంభించినచో, అవి తాము ఏపక్షమున పాల్గొనెనో ఆపక్షము గెలిచినప్పుడు, అక్కడ సామ్రాజ్యమును సంపాదించలేకపోయినను కొంతబలమైనను (ఆర్థిక రాజకీయములగు హక్కులు) సంపాదించగలవు. ఇట్లు తనశత్రువులైనవారు బలవంతులగుచుపోవుచుండుట ఎట్లైనను బ్రిటనుకు అందోళకరమే. కనుకనే, అబిసీనియాయుద్ధము ముగిసిన వెంటనే, ఇటలీ స్పెయినులోని యుద్ధములో అడుగుపెట్టినక్షణమే బ్రిటను తన భూ,జల,వాయు సేనలబలమును, పరిమాణమునువృద్ధిచేయ ప్రారంభించి పని జరుపుచున్నది. అబిసీనియా యుద్ధము సమయమునకు, తన ఈమూడు సేనలు మంచి దిట్టమైనవిగ నుండినచో, అబిసీనియాను ఇటలీకి చిక్కనీయకుండ బ్రిటను పోరాడియుండెడిదేమో! కాని, తనసేనలుగాని చాలినంత తగినబలము గలదికానందువే, ఆసమయమున యుద్ధమునకు దిగినచో అబిసీనియాలోని హక్కులు పోగొట్టుకొనుటయేగాక తన ఆర్థికజీవనమునకు ప్రాణాధారమైన (తనకు చౌకగా ముడివస్తువులు పొందుటకును, ఆవస్తువులనుండి తయారైనసరకుల విక్రయించుటకును ముఖ్యమగు మార్కెట్టు అయిన) భారతదేశముకూడ చేయిజారిపోవునని భయపడి బ్రిటను అప్పుడు స్పెయిను యుద్ధములో పాల్గొనియుండలేదు. కాని తనశక్తులు క్రమక్రమముగ వృద్ధియగుచుండ, తానుఇంకెంతమాత్రమైనను ఊరకుండుట నష్టకరమనియు, ఈరోజు ఇతరదేశములలో యుద్ధతాండవమాడుచున్న తనశత్రువులు రేపు ఏగడియలోనో తనసామ్రాజ్యముపైకే దూకగలరనియు బ్రిటను భయపడి అబిసీనియా యుద్ధసమయమునుండే తనసేనల వృద్ధికి పూనుకొనెను.

ఇటలీజర్మనీలు ఇదిగమనించుచునే జాగ్రత్తగ, మెలకువతో తమయత్నములను జేయుచు, బ్రిటనుచిక్కులలో పడుసమయమునకై ఎదురుచూచుచుండియుండవలెను. ఇపుడు అట్టిచిక్కు తటస్థించినది. అదియేదన, బ్రిటను సామ్రాజ్యచక్రవర్తిగారి వివాహసమస్య.

ఈసమస్యనుగూర్చి గతసంచికలో కొంత తెలిసియుందురు. మరికొంత విపులముగా ప్రాముఖ్యత స్థలాంతరమున చూపబడుచున్నది. ఇక్కడ ఇంతమాత్రము జ్ఞాపకముంచుకొనిన చాలును. ఎక్కడగాని రాజు ఒకడుండి, అతనిపేరచేయబడిన ఆజ్ఞలుమాత్రమే శాసనములుగ భావనచేయబడునప్పుడు, ఆరాజు లేకుండిన ఎవడిచ్చవచ్చినట్లు వాదుచేయుచు శాసనముల నుల్లంఘించినను శాసనపుపకారము దోషికాకుండ తప్పించుకొనవచ్చునుగదా! ఇదియే అరాజకము. బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునకు ఆయువుపట్టగు భారతదేశము ఇదివరకే స్వరాజ్యవివాదములలో చలించుచున్నది. ఇపుడు అరాజకమేర్పడినచో, బ్రిటను అంతర్జాతీయయుద్ధములున్నగు చిక్కులు తటస్థించినపుడు దానికిఅడ్డిఇంకను హెచ్చించి స్వరాజ్యముపొందుటకై పొంచియున్న భారతీయులు, ఈఅవకాశమును ఊరకవదలుదురా? ఇది విశేషముగా ఇపుడు బ్రిటిషువారిని కలవరపెట్టుచున్న సమస్య. కనుక సిమ్సనుసతితో బ్రిటిషురాజుగారి వివాహమను సమస్య ఎంతప్రాముఖ్యతగలదో, బ్రిటనుకు ఎంతచిక్కునకు ముఖ్యమో గ్రహించవచ్చును. బ్రిటను ఇట్టిచిక్కుబురదలో ఇంకను అంతకంతకు లోతుకు దిగబడుటకై ఒకవంకనిరీక్షించుచు, ఇదేతగినఅవకాశమని ఇటలీ జర్మనీలు స్పెయినులోయుద్ధమును పూర్వముకంటె దారుణతరముగ సాగించుటకు ఇపుడు జర్మనిఇటలీలు యత్నించవలెను. కాని ఇదివరకె గమనించియున్నట్లు, ఎడ్వర్డురాజుగారి వివాహసమస్యచే బ్రిటనుకుసొంతయింటిలో కలిగిన చిక్కుచాలగొప్పదగుటచే, బ్రిటిషుపత్రికలు దానికెక్కుడుచాల విస్తారమైనప్రాముఖ్యము నిచ్చుచుండుటచే దానిముందు స్పెయిను యుద్ధవార్తల ప్రాముఖ్యముతగ్గినట్లు కనపడును. అంతే భారతదేశమునకు చక్రవర్తిగారి వివాహసమస్య ఎట్టిప్రాముఖ్యమో చూచియుంటిమిగదా! కనుక భారతదేశపత్రికలందును చక్రవర్తివివాహసమస్యకు స్పెయినుయుద్ధ వార్తలకంటె ఎక్కువప్రాముఖ్యత యొసగబడుచున్నది. కాని స్పెయినుయుద్ధము యథాప్రకారము జరుగుచునేయుండుటయేగాక స్పెయిను విద్రోహులకుతోడ్పడుచున్న జర్మని సైనికాధికారులు మాడ్రిడ్ పైదాడిని పూర్వముకంటె దారుణతరముగ జరుపుటకు ఆజ్ఞలనిచ్చినట్లు [illegible]

హైద్రాబాదు సివిలుసర్వీసు

పోటీపరీక్షకర్తలుగ గ్రహింపబడినవారు.

వైద్యపరీక్ష కూడ జరిగినతర్వాత ఈక్రిందికి వ్రాసిన ౨౨, ౨౪, ౨౫, ౨౬, ౨౭ ఒహమన్ ౧౩౩౬ ఫ సెలులో జరుగనున్న హైదరాబాదు సివిలుసర్వీసు పోటీపరీక్షకర్తలుగ గ్రహించబడినవారు —

౧ మహమ్మద్ గౌస్ సిద్దీకి, ౨ ఒలిఫర్ ప్రసాద్ భట్నగర్ ౩ జి సూర్యనారాయణచంద్రశేఖర్, ౪ మహిదీన్ బిన్ సబ్బీర్, ౫ యం ఒద్రుద్దీన్ సిద్దీకి, ౬ మహమ్మద్ ఖాదిం హుసేన్ ఖురేషి, ౭ మహమ్మద్ అబ్దుల్ కరీం సిద్దీకి, ౮ ఖాజామహమ్మద్ ఇజ్జాతుల్లా, ౯ మహమ్మద్ అబ్దుల్లా ౧౦ యం భూమారావు, ౧౧ సయ్యద్ మహమ్మద్ ఫజల్ అలీఅబ్బాసి, ౧౨ సయ్యద్ మహమ్మద్ ముర్తుజా ౧౩ హరీశ చంద్రదఅష్టన, ౧౪ గిర్ధర్ రాజ్ సక్సేన, ౧౫ మహమ్మద్ హైదర్, ౧౬ రామరాజు ఆశ్వరచంద్ర విద్యాసాగర్, ౧౭ సాదక్ మొహియుద్దీన్ సిద్దీకి, ౧౮ వి కిషన్ రావు ౧౯ ఉమర్ మహమ్మద్ ఖాన్ ౨౦ జి వరసింహారావు ౨౧ మహమ్మద్ ఇల్యాస్, ౨౨ సయ్యద్ పర్వరిష్ హుసేన్, ౨౩ నిజాముద్దీన్ అహమ్మద్ ౨౪ మీర్ నజఫ్ అలీ, ౨౫ హాషిం అలీఖాన్, ౨౬ ఫుర్ఖాన్ మోరియార్ ఇరాని ౨౭ శంకర్ రావు జిక్ మాల్కర్, ౨౮ మహమ్మదుల్లా యార్ ఖాన్, ౨౯ అహమ్మద్ అబ్దుల్ ఖాదర్, ౩౦ మహమ్మద్ ఒద్రుద్దీన్ హుసేన్

వీరందరును పోలీసు ౧౦లను హెక్స్ నంబర్ బోర్డుకార్యదర్శికి ౧౫ దహముఖ ౧౩౩౬ఫ వాడు చెల్లించి రసీదును పోలీసు ట్యూటును పొందవలెను

నిర్మాణము

కేవురునూరువద్ద కృష్ణానదిపై వంతెన నిర్మాణమునకుగాను రూ లక్షల ౩౦ వేలు ఫర్మానుద్వారా అనుమతించిరి

బాలికల ఉన్నతపాఠశాల

సుల్తానుబజారు

నూతనభవన శంకుస్థాపన

గత సోమవారము ఉదయము ౯ గం ల ని లకు పన్నాలాల్ పిటిగారు సుల్తానుబాజారు బాలికల ఉన్నత పాఠశాల నూతన మందిరమునకు శంకుస్థాపనను చేసిరి ఈశంకుస్థాపన పాఠశాల కమిటీ అధ్యక్షులగు శ్రీ రాజాబహద్దరు వెంకటరామారెడ్డి ఓ బి ఇ గారివారాధ్యక్షము బంగళా వెనుక భాగమున పాఠశాలకమిటీవారిచే సంపాదించబడిన స్థలములో చేయబడెను ఆ ఉత్సవసమయమున వచ్చినవారలందరును కూర్చుండుటకై ఒక షామియానా వేయబడెను. స్త్రీపురుషులు చాలమందివచ్చిరి దోమకొండ రాజాగారగు రాజేశ్వరరావుగారును రాజాగోవర్ధనలాల్ పిటిగారును దివాన్ బహదర్ అరవముదయ్యంగారును రామచంద్రనాయక్ గారును, టి ఆనంతారెడ్డిగారును వచ్చియుండిరి

బాలికలచే ప్రార్ధన జరిగినతర్వాత సుమహూర్తమున వేదమంత్రములతో శంకుస్థాపన చేయబడెను అంతట పన్నాలాల్ గారు తమ కృతజ్ఞతను తెల్పి పాఠశాల అభివృద్ధిని ప్రశంసించిరి

రామచంద్రనాయకుగారు ఈపాఠశాల స్థాపకులలో నొకరు వారు పూర్వము పాఠశాల కమిటీయొక్క కార్యక్రమమును వ్రాసియుంచు పుస్తకమును పూర్వపు కమిటీనుండి పాఠశాల బాధ్యతను గ్రహించి ఇపుడు కార్యదర్శిగనున్న శ్రీయుత మాడపాటి హనుమంతరావుగారికి చ్చుచు వారుపాఠశాలకై అహర్నిశములుపడు పాట్లను అభినందించిరి రాజాబహదరు వెంకటరామారెడ్డిగారి పరిశీలనలోను పన్నాలాల్ గారి రాజపోషణలోను, హనుమంతరావుగారి పనితోను పాఠశాల తప్పక వృద్ధికొగలదని ఆశించిరి హనుమంతరావుగారు సమాధాన మిచ్చుచు రామచంద్రనాయకుగారు మేనేజింగు కమిటీనుండి పాలించుకొన్నతర్వాత ఇపుడుకూడ పాఠశాలవిషయములలో శ్రద్ధచూపుచున్నందు

భూములు

మాల్వీపయ్యాడు వాజపల్లి సర్కా గాయవులోనేపల్లరాము పేర ౧౫౦౦లు స్పెషల్ అలవెన్సు ఇచ్చుటకు ప్రభువుగారు ఫర్మానుద్వారా అనుమతించిరి

మహమ్మదుజాఫరు అనువారికి నెల ౧కి ౧౫లు అజన్మాంతమిచ్చునట్లు ఫర్మానుగా విందిరి

అబ్దుల్ గఫూరు అనువారిభార్యకు నెల ౧కి రు౨౫లు అజన్మాంతమిచ్చుచుండవలెను

గోవిందసింగులనువారి భార్యయను చున్నబాయికి రు౫౦లు పొల్వి ఉపకారవేతనము పొందుకునట్లు — కౌలుడువరకు ప్రభాకరాశ్యు లవారు అనుమతించిరి

అజంటనగరాల మొహితెనిమాయనుసయ్యాదు అహమదుగారి కుమారుడను మాల్వీపయ్యాదు మౌలూనారు రు౫౦లు ఒల్లారు విద్యార్థి సహాయవేతనముగా ఇచ్చుటకు ప్రభువుగారు ఫర్మాయించిరి

వళీబ్బాష్వేరావు జోష్యాడుగారికి రు౧౦౦లు ఒల్లారు నెల ౧కి అజన్మాంతము ఇచ్చుటకు ప్రభువుగారు ఫర్మానుద్వారా అనుమతించిరి

రు సంతోషించిరి.

రాజాబహద్దరు వెంకటరామారెడ్డిగారు ఉపన్యసించుచు దేశములో స్త్రీలకు విద్యలేనిది పురుషులవిద్యతో మాత్రమే ఎంతమాత్రము అభివృద్ధికలుగదనియు, వారు నాటిశంకుస్థాపన దేశాభివృద్ధి శంకుస్థాపనయేననియు చెప్పిరాజా పన్నాలాల్ గారి ఔదార్యమును హనుమంతరావుగారిసేవను మెచ్చుకొనిరి పాఠశాల తమపక్షపక్షమున చేయుచున్నందులకు తమబాధ్యత పెద్దనైననియు, దానికి తామెప్పుడును సంసిద్ధులమేననియు చెప్పిరి

రాజా పన్నాలాల్ గారును హనుమంతరావుగారికృషిని అభినందించుచు, గొప్పగొప్ప ఉద్యోగస్థులు వీరును రాజాబహదరు వెంకటరామారెడ్డిగారి మార్గము ననుసరించుచో హైదరాబాదు రాజ్యము అతివేగముగ అభివృద్ధిని సాధించగలదనిరి

మంగళముతో కార్యక్రమము ముగిసెను

పశు ప్రదర్శనము

పశు ఛికిత్సాశాఖవారు ౧౩౩౬ ఫ బహమన్ మాసములో బీదరుజిల్లాలోని ఉద్గీరులో పశుప్రదర్శనము జరుగగలదు. నిజాంరాష్ట్రములో ఎక్కువసాలిచ్చు ది రోనిజాతి ఆవులు,ముఖ్యముగా ఉద్గీరు భవనగర్సటీగ వానకొనియుండు గ్రామములలోనివి పోటీచేయవచ్చును గెలిచినవాటికి నగదు, వెండికడియములు, బంగారు పతకములుకూడమున బహుమానములొసగబడును. దేవరోనిజాతి ఆవులకు విశేషముగ ఎక్కువపాలిచ్చువాటికి ప్రత్యేక బహుమానములు నియగలవియందును పశువ్యాధులు రాకుండకా పొడబడినవాటికి రాగాను భవనగర్సటీలో ఒక ప్రత్యేకమైనకరగతి పెట్టబడినది ప్రదర్శనలో పాల్గొనుటకు ప్రవేశరుసుమేమియులేదు ప్రదర్శనములో పాల్గొను పశువు నిన్నియు ప్రదర్శనస్థలమునకు నియమితకాలమునకు ౩ గంటలుముందురావలెను లేనిచో వీటిపశువును రానీయబడదు ఆవులు ఎద్దులు మేకలుపాలిచ్చు నటిని నిశేతలయొనట సూడుపొరులువరసస్థాపించుకుబడును బహుమానసోత్తలకుసమపొందుల ప్రదర్శనమునకరానిమృలు మున్నగు నియమములలో సంపూర్ణాదికొరకుండుమ ఖర్చుక్రమవివరములను ప్రదర్శనవారములో తెలుసుకొనవచ్చును

ఉద్యోగ విషయములు

వతనాఖమిరియు న్యాయశాఖాధ్యక్షులుగను నవాబు ఉమ్దత్తుల్ ఒహద్దరుగారు ఆరునెలలసెలవుపై ఇంగ్లాండుపెళ్లుటచే వీరి స్థానములో ప్రభువుగారి ఫర్మానుప్రకారము ఆర్థికశాఖ కార్యదర్శియగు నవాబు ఫకురుయార్జంగు బహద్దరుగారిని తాత్కాలికముగా నియమించిరి. ఈ సంతోషము చే ద ౧౩౩౬ ఫ బహమన్ ఆర్థికశాఖ,సదరుమహాసభ ఖజానేదామి దివాని, మాల్ కార్యస్థానములు మొదలగువానికి సెక్రెటరీ.

ఆర్థికశాఖ కార్యదర్శిపదవిపై వ్యాపారవిషయములు మరియు నిర్మాణశాఖ తాత్కాలికముగా కొందరు మాల్వీ లియాఖతు గారిని నియమించుటకు ఫర్మానుద్వారా ఆజ్ఞాపించిరి విద్యాశాఖలో అర్థికశాఖ నవాబు కార్యదర్శియగు నవాబుజా మెహదీనవాజ్ అన్వారిగారును, వీరిపదవిపై నవద్దారు ఎస్హామిసురయను శ్రీయుత లక్ష్మీనారాయణరావుగారు ఉండురట్లుగా నియమింపబడిరి

పట్టాభిషేక సమయమున నిర్బంధితులు విడుదల చేయబడుదురా!

"మరికొంతకాలములో జరుగనున్న పట్టాభిషేక మహోత్సవము జరుగనుండుటచేతను కొన్నసేరములకుగాక జెయిలులోనున్న ముగిసిన రాజకీయ నిర్బంధితులనందరిని కానపోతేసి నమున్నయితే జెయిలునందు నుంచబడిన వారిసెల్లని విడుదలచేయవలెనని బ్రిటీషు గవర్న మెంటువారు రాజప్రతినిధిగారికి సిఫార్సు చేయుదురో" అని కొన్నికపత్రపు సభ్యుడను దేశాయ ప్రశ్నింపిరి

ఈసెలకు తారీఖున యీలాటి ప్రశ్నయే అడుగబడినదనియు దానికి అదినముఁను సగఁడిన సమాధానమే నేడును ఇవ్వదగునని యు, ఆంతమనుంచి మరల చెప్పవలసినదంతయు లేదనియు తెలిపి లార్డు వింటర్ నుకికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి శాసనోల్లంఘనము చేసినవారు యాపుడు జెయిళ్లలో లేరని లార్డుచెప్పెను

సంస్థానాధిపతులు ఫెడరేషనులోచేరుట

భారతసంస్థానాధిపతులు ఫెడరేషనులో చేరుటకు సమ్మతిపై ఫిర్యాదులు ఎంతవరకు సాగినవని రాపర్ గారు ప్రశ్నించిరి

ప్రారంభపుదశలు ఇప్పుడే మొదలిడబడెననియు ఫెడరేషనులో సంస్థానాధిపతులు చేరుటకు జరుగగల సంప్రదింపులెన్ని దినములు పట్టునో చెప్పనని తెలుపుచు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి

గోలకొండపత్రిక

ధాత నామసం॥ర కార్తీక బ॥ ౧౯

గురువారము

ప్రజాపక్షవిద్యామహాసభ

౨

గతసంచికలో ఇటీవల జరిగిన ప్రజాపక్ష విద్యామహాసభను గురించి వ్రాయుచు నిర్బంధప్రారంభవిద్యను మనరాష్ట్రమునందు అమలు పరచుటకై అధ్యక్షులవారుచేసిన సూచనలను వ్యాఖ్యానము అవసరమగుచోట చేసియుంటిమి. ఈసారి, అధ్యక్షోపన్యాసమున గమనింపదగిన తక్కిన భాగములను, మహాసభ కార్యక్రమమందు గమనింపదగిన విశేషములను సూచించి వదలెద ము.

భాషీపాఠశాలలను ప్రభుత్వము వారు ఎక్కువగా ప్రోత్సహించు చుండవలెను, భాషీపాఠశాలల అభివృద్ధికి భాషీపాఠశాలలగష్టి చాల గొప్ప కీటకము — అని వ్యుమారులు ప్రజలచే చేయబడిన సూచనలకు ఒకానొకసమయమున సమాధానమిచ్చుచు విద్యాశాఖ మంత్రియగు నవాబు మెహిదీయార్జంగు బహదరుగారు ఒకప్పుడు విద్యనేర్పు ఏర్పాట్లు సరిగా నుండునట్లుచేయుటకు కొన్నినిబంధనలవసరములనియు, అట్టి నిబంధనలకు లోబడినపాఠశాలలను విద్యాశాఖవారు తప్పక ప్రోత్సహింపగలరనియు, అంతే కాని భాషీపాఠశాలలగష్టి భాషీపాఠశాలల అభివృద్ధిని నిరోధించుటకు చేయబడినది కాదనియు సూచించియుండిరి. గౌరవనీయులగు మంత్రివర్యులు చెప్పిన ఉద్దేశ్యము సత్యమేకావచ్చును, కాని ప్రభుత్వ నివేదికలనుండియే అధ్యక్షోపన్యాసమందు గ్రహించబడినఅంకెలు గష్టియొక్క సదుద్దేశ్య విరుద్ధమగు ఫలితమును సూచించుటలేదా? మంచి పాఠశాలాభవనము, పటములు, బొమ్మలు మున్నగు ఉపకరణములు సంతృప్తికరముగలేని పాఠశాలలను ప్రోత్సహించరాదని ప్రభుత్వమువారిమతమైనచో, దరిద్రభారత దేశమందు ఉంకెపుడు ఎప్పుడు సమకూరునలెను, ఎన్నడు విద్య వ్యాపించును, ఎన్నడు రాష్ట్రస్థితి బాగుపడును? కాబట్టి, అధ్యక్షులవారనినట్లు వైద్యులుమోదించునట్టి పుష్టికరమైన ఆహారము లభింపనిచో పస్తుండుడని ఎట్లు చెప్పజాలరో, అట్లే విద్యాశాఖవారికి బాగుగా నచ్చిన ఒళ్లి కానిచో ఉండరాదనుట న్యాయముకాదు

ఇక మహాసభా కార్యక్రమమందు అతి ప్రాముఖ్యతవహించిన విషయములు స్త్రీవిద్య, కళాశాలలలో విద్యలనునవి స్త్రీవిద్య విషయములో మాతృభాషలలోనే విద్యనేర్పుఏర్పాటులుండవలయునని ఏకగ్రీవముగ అంగీకరించబడినది ఈవిషయమునుగూర్చిన తీర్మానముపై ఉపన్యసించిన స్త్రీలందరును మాతృభాషల విషయములో చాల పట్టుదల చూపిరి కాని కళాశాలలలో విద్యను గురించినచర్చలో కొందరు తీర్మానమునకు ప్రతికూలురై ఇప్పటివలెనే ఉర్దు పద్ధతియే ఉండవలెనని వాదించినవారు లేకపోలేదు అట్లే ఈవిషయమునుగూర్చి తీర్మానముపై ఓట్లు తీసికొనబడగా ప్రతికూలురసంఖ్యకును అనుకూలురసంఖ్యకును ౨౦ ఓట్లభేదముండుటయు తప్పలేదు ఇక తటస్థులెందరుండిరో తెలియుటలేదు మహాసభవారు ఏకగ్రీవముగా అంగీకరించిన తీర్మానములే ప్రభుత్వమువారిచే అంగీకరించబడు విషయము సందిగ్ధమైయుండ ప్రతికూలుర సంఖ్యకూడ ఉండునట్టితీర్మానము ఈవిషయమున ప్రభుత్వమువారి నిశ్చయము స్థిరపరచుటకే తోడ్పడగలదు కాని ఉస్మానియాయూనివర్సిటీ హాలులో ఉర్దూవిధానమునే నిర్బంధముగా ఉంచవలెను అని విద్యార్థులను, ఆపక్షవాదులను, అనేకులు తమతమ బాలశాలికలను ఉర్దూవిధానమున చదివించకక ఇంగ్లీషువిధానమున ఉంచ బట్టకేల పంపుచుండవలెనని శ్రీయుత రామచంద్రనాయకుగారడిగిన ప్రశ్నకు సమాధానమునకై జనులుఆశ్చర్యముతో వెదకుచుండగలరు

టవున్‌హాల్ సభ

ప్రభువుగారిసానుభూతి

హైదరాబాదు డి ౨౭ — బశాంక ఒడండడి సాయంత్రం ౬౬ గంటలకు హైదరాబాదుపురోద్యానవనము టవున్ హాల్ లో హిం బాబాము మరియు సికిందరాబాదు ప్రముఖు సమావేశమై ప్రభువుగారికి సమసంతోషము తెల్పుచు రెండు తీర్మానములు చేయబడిరి వీనికి ప్రత్యుత్తరముగా ప్రభువుగారి నవాబు ఎహోద్ యార్‌జంగు దివాన్ బహద్దరు అరవముద్దు అయ్యంగారి కెడగుడివిధముగపంపిరి —

"మహారాజ నిజాంప్రభువుగారు మీరిర్మానములను స్వయముగాచూచినారు మీరునిర్మాణములో ఉదహరించిన విశ్వాసపాత్రమైనమాటలకు మాఆభిప్రాయములకు చాలసంతోషించిరి ఇదేవిషయము తమకుతెల్పుటకుగాను ప్రభువుగారు ఆజ్ఞాపించినారు"

(మసీదు)

మెట్రిక్యులేషను పరీక్ష

సిటీ కాలేజీలో ఉస్మానియా మెట్రిక్యులేషను (బాలురు) పరీక్ష బహుమాసం తేది ౧౮౦౭ నుండి ప్రారంభింపబడును భాషపక్షము చెరగోరు వారుండి విజ్ఞప్తులు ప్రవేశించుటకు ఈ నెల ౧౬వ తేదీ తమ ౧౮౦౮ ౨౦వ తేదీనాటికి ఆశించుచుండును (ఉద్యోగాలకు పదవతరగతి (జమాతేదహం)యొక్క విద్యార్థులకును చేసినవారు మాత్రమే ఈపరీక్షలో పాల్గొనుటకు అర్హులు

ఐదవ ఆంధ్ర మహాసభ; మహిళామహాసభ

షాద్‌నగరం (రైల్వేస్టేషను)

౧౯౩౬, ౧౦ డిశంబరు, ౧౩౩౪ ఫ (మార్గశిరశు ౧౦–౧౨) తేదులలో జరుగును

అధ్యక్షులు

శ్రీయుత కొండా వేంకటరంగారెడ్డిగారు హైకోర్టువకీలు

అధ్యక్షురాలు.

శ్రీమతి బూర్గుల అనంతలక్ష్మీదేవిగారు

నిజాంరాష్ట్రాంధ్రులందరు పాల్గొనదగిన మహాసభ

ప్రతినిధులు కాగోరువారు స్థాయిసంఘ కార్యాలయము (సుల్తాను బజారు) నందు ప్రతినిధిరుసుము చెల్లించి రశీదులు పొందవలయును పరస్థానికులకు భోజనాది సదుపాయము లుచితముగా చేయబడును

ఆహ్వానసంఘము

రాఘవేంద్రబాయి, అధ్యక్షురాలు	వేంకట నారాయణరెడ్డి, అధ్యక్షుడు.
కే సుశీలాదేవి, కార్యదర్శిని	బూర్గుల వేంకటేశ్వరరావు, కార్యదర్శి

సఖి తులసి

సుమారు ౪–౫ మాసములనుండి ఆంధ్రదేశమందేగాక అన్నిచోట్లయందు ప్రదర్శింపబడి జనులచే అత్యధికముగా ప్రశంసింపబడుచు నిజాంరాష్ట్రీయుల సువర్ణావకాశముకు "సఖి తులసి" అని తెలుపుటకు సికింద్రాబాదు, మనోహరటాకీస్ లో చూడదగినదిగా కొన్ని కనపకేళ్ళు ఆంతకు గంటకుమునుండే టికెట్లనుండిన జనులనుండి కొంచముకొని బుక్కింగు సలభసువద్దికి వెళ్లవలసికలనుండి జనులు మొత్తముపై ప్రజల కెడ్‌ చెప్పుటకన్నా గాజుదెను మొదలగువానికి మరియు స్త్రీలకొరకు స్థలమేర్పడియుండెను నాలాగరపు కొత్తతరగతులవారుకూడా ఫెక్షతరగతులకు మార్చబడిరి (కొత్తటికట్లిచ్చవలసి యుండెను)

ఫిలిములో సివవయమును విసర్జించి నెర్లి ఈయునట్టి భాషావాలను వేమూరిగగ్గయ్యగారు ఎరుగనివారుండరుకదా! ఇట్లె ఎల్లరును ఆంధ్రులకు మునకెరుకలేనివారెవరున్నారు కాని ఈఫిల్ములో వీరుమాసించిన నటనాకౌశల్యము అసమానమని చెప్ప తీరవలెను అన్ని ఫిల్ములకన్న నూతనరకము ఈఫిల్ములో రెండుగొప్పకొరకములుగలవు ౧ యావద్భారతదేశమందు పేరుప్రఖ్యాతిగాంచి జ్ఞానములేని పరిశీలనలపరిశీలనము మృదువైన కంఠమునుండి తెలుగు రూపకములలోనే అనంతమోహనమైన శ్రీరాజమయ్యగారిసంగీతము వర్ణనాతీతము వీరిపాటలు సుమారు ౧౦ నిమిషములకైనా వినభాగ్యము కలిగినప్పటికి మిక్కిలిఆనందదాయకముగానుండును ౨ శ్రేష్ఠమగు భరత నాట్యమునకు మేరునగ యునది పాశ్చాత్యనాట్యము ఒకేమరి ఆనందపడువారికి "నాటిటిం రబిన్ను భరతనాట్యము"ని నిరూపించిన శ్రీ గిరిదేవిగారి అసమానమైననృత్యము. ఈనృత్యముగాంచి సంతోషించుటయు కంటె భరతనాట్యమును ప్రతి భారతీయుడు గర్వించుటతప్పదు ప్రతిఫిల్మువారును ఇకముందు తెలుగు ఫిల్ములలో భరతనాట్యముచేయించి పాశ్చాత్యనాట్యమును దూరముగా సమంజసమని మాసలహా

ప్రముఖపాత్రధారికలు ధరించిన శ్రీవేమూరిగగ్గయ్య శ్రీరామతిలకము మొదలగువారు ఎల్లరును ఈభూమికలందు ధరించుటకే జన్మించిరాయని అనుకొనకప్పదు వేయేల! సంగీతము, వేషాలు, భరతనాట్యము నాటక పాత్రవతా మహత్వములుంకినొన్నియు ఫిలిము లయిన తెలుగు ఫిలిములలోకెల్లా ఒక పుస్తకము వంటిదని చెప్పవలసినదే నాగోరునట్లు ఇన్నీ ఇబ్బందులనపడిన మేరు మనోహరటాకీసు వారు యీఫిలిమును ప్రదర్శించుటకు ఎంచుకొని ప్రజలకు ఉపయుక్తమైనదని సంతోషించుచున్నాము.

సైకిలుప్రయాణము

గుల్బర్గాపాస్వర్థ్యుడగు రాజగోపాలకొండప్పామనుమతము పార గంటలు ప్రారంభవర్థు సైకిలుమీద బిరామనరు నరసింహ ప్రాంక్మాటను తైనాల తేది ఉదయము ౭ గంటలనుండి సైకిలుపై ౧౨౨ తేదీనుండి ౧౨౨ తేదివరకు కిటిక్రోలీసు (గొందులోని పొవుచుండెను గొప్పగొప్ప సభలోప్పొద్యోగులుకూడావచ్చి మమునుత్సాహ గొందులవద్ద పెద్దఉత్సవములు జరిపిరి యువరాజుగారుకూడా ౨౨వ తేదీరాత్రి ౧౧ గంటలకు గొన్నలువచ్చి దయచేసి కొంతకాలము రాజగోపాలుతో సైకిలుపై తిరిగిరి విశ్వేశ్వరనాథ్ జాగీరుగారు సువర్ణపతకమును ఒక గంటలు ప్రయాణము చేసిన ఉత్సవమునకు ఉత్సవకర్తలకు బహుమతియు ఇచ్చుకొనిరి హైదరాబాదు వర్తకులను సంపాదకులను సమ్మానములచ్చుటకు ప్రారంభములను చేసిరి ప్రయాణమును ౨౨వ తేదీరాత్రి ౧౦–౩౦, ౨౦ నిమిషములకు అనగా మొత్తము ౨౫౫ గంటల ౨౦ నిమిషములకు కొంకణసేన ముగిసెను

ప్రజాపక్ష విద్యామహాసభ

ప్రజాపక్ష విద్యామహాసభ కార్యదర్శిగారిట్లు తెల్పుచున్నారు —

"పెద్ద సభయొక్క అంగీకారతీర్మానములలో ౨౫వ తీర్మానములో "విశ్వవిద్యాలయముప్రచురణ మనోరంజకము గాచుంచి దానిద్వారా అన్ని విశ్వవిద్యాలయములలో జనులు ఏర్పాట్లలో ప్రజాప్రతినిధులకు చోట్లు కలిగించుకో వలయును" అనువాక్యములు పొరపాటుచేత అది చివరకొన్పిన నవరణ చేసుకొనవలయు"

శ్రీసనాతనధర్మసభ

హైదరాబాదు శ్రీసనాతన ధర్మసభయొక్క వార్షికోత్సవము బేగంబజారులో శ్రీజగన్నాథ ద్వారకాదేవాలయము సమీపమున ౧౩౪౬ ఫ బహమను ౧౨వ తేదీనుండి ౧౬ వ తేదీవరకు (౧౯౩౬ డిశంబరు ౧౬ డిశంబరు) మూడుకొద్దినెలలు నాలుగు వారములపరకు జరుగుచున్నది కొన్ని కార్యక్రమము ప్రతిరోజు సాయంకాలము ౭ గంటలనుండి ౧౦ గంటలవరకు జరుగును. ఈసభలో సుప్రసిద్ధ పండితులు ఉపన్యసించెదరు.

కురుమూర్తి జాతర

మహబూబునగరు జిల్లాలోని ఆత్మకూరు సంస్థానములో చేరిన కురుమూర్తి యను గుట్టవద్ద ప్రతి సంవత్సరము కార్తీక శుద్ధ సప్తమినుండి పౌర్ణమివరకు జాతర జరుగుచుండును. ఈ సంవత్సరము శ్రీమతు బూరుగుల రామకృష్ణారావుగారును ఈ ఉత్సవమును చూచుటకు తటస్థపడెను.

సాధారణముగా 30-40 వేలకు పైగా జనులు ఈ జాతరకు వచ్చియుండిరి. ఇతర జాతరలలో ఇట్టి యిండ్లయందు ఆరోగ్యమునకుగాని వ్యాపారమునకుగాని ఇతరవిధములగాని సౌకర్యము లుండుచుట అరుదు. ఇదివరకు ఈ జాతరలో కూడ చెప్పదగినట్టి సౌకర్యములు లేకుండెను. కాని ఈ సంవత్సరము చేసిన ఏర్పాట్లను చూచిన తర్వాత నాకు చాలా ఆనందము కలిగెను. వ్యాపారము కొరకు వీధులు విశాలముగ చేయబడి మంచి రోడ్లు వేసి సౌకర్యములు కలిగించియుండిరి. ప్రతిదినము ప్రాతస్సాయంకాలములయందు ఈ రోడ్లపై నీళ్లు చల్లు ఏర్పాట్లు చేసియుండిరి. ఏవీధిలో ఏ వస్తువులు దొరకునదియు అందరికి తెలియునట్లుగా ఏర్పాటు చేసియుండిరి. కంచరివీధి, గాజుల బజారు, బట్టలవీధి ఈ ప్రకారముగా విడివిడిగా ఏర్పాటు చేసియుండిరి.

జనులకు త్రాగుటకు మంచినీరు దొరకుటకై ప్రత్యేకముగా ఒకటి రెండు బావులు త్రవ్వించియుండిరి. ఇదివరలో జాతర సమయమున జ్వరాదులు ఉండెడివి. ఈ సంవత్సరము అది పూర్తిగా నివేధింపబడియుండెను.

ఇంకొక శ్లాఘనీయమైన సంస్థానమువారు వ్యాయామప్రదర్శనము కూడ ఏర్పాటు చేసియుండిరి. విద్యార్థులును పోలీసువారును ఈ వ్యాయామములలో పాల్గొనిరి. కర్రసాము ప్రదర్శింపబడెను. యోగాసనములను ఒకరు పూర్తిగా ప్రదర్శించెను.

ఈ ఉత్సవమునకు ప్రత్యేకముగా వ్యవసాయ ప్రదర్శనము, పశువుల ప్రదర్శనము గావించబడెను. పశుచికిత్సా శాఖవారు కూడ వచ్చి అనేక పశువులకు చికిత్సగూడ చేసిరి. ఈ జాతరలో ముఖ్యముగా దున్నపోతులు ఎద్దులు కంబళ్లు అమ్మకమగుట ప్రత్యేక విషయము.

ఈ నూతన పద్ధతి అదృష్టవశాత్తు అన్ని రాష్ట్రములలోను అన్ని జాతరలను ఇట్టి పద్ధతిని అనుసరించుట అవసరము. దీనికంతయు కారణము సంస్థానము యొక్క తాలూకాదారుగారగు శ్రీయుత మాణిక్య ప్రసాదుగారును తహసీల్దారుగారగు శ్రీ అనంతరెడ్డిగారును అయియున్నారు. వీరి శ్రద్ధ అత్యంతము ప్రశంసనీయమైయున్నది. ముఖ్యముగా తాలూకాదారుగారిని ఈ సందర్భమున అభినందింపవలెను. వీరు చాలా సౌమ్యులు. న్యాయశీలురు. నిగర్వులు. అందరితో కలిసిమెలసి తిరుగువారు. అందుచేతనే వీరిని ప్రజలు సంస్థానమువారు సమానముగా ప్రేమించుటను మేము చూడగలిగితిమి.

మేజరు హత్యాభియోగము

మేజరుయాగు అలీహసనను నౌకరు అబ్దుల్ ఖాదరను అనునతడు తుపాకీతో కాల్చుటయు, నేరస్థుని నిర్బంధించుటయు విచారణ జరుగుచుండుటయు ఇదివరకు ప్రకటింపబడిన విషయమే.

కోర్టుఅఫు ఇనస్పెక్టరీ ఇద్దరు అధ్యక్షులును నలుగురు సభ్యులును కలసి ఏర్పడిన కోర్టు సాక్ష్యముల వాఙ్మూలములను తీసికొనబడినది. ప్రభుత్వపక్షమున మౌల్వీ అసదీహసన్ ఖాన్ సిలుంగారును నేరస్థునిపక్షమున మౌల్వీ మహసన్ అలీఖాన్ బ్యారిష్టరుగారును పైరవి చేసిరి.

ఈ కోర్టులో నేరస్థునిపక్షపు సాక్ష్యమువలన నేరస్థుడు బుద్ధిపూర్వకముగ చంపలేదని నిరూపింపబడినది. నేరస్థుడు తనకు, మేజరు మరణము రేంజులో జరిగినదా లేక తర్వాతనో తెలియలేదనియు అరెస్టుచేసికొని తీసికొనిపోవుచుండునపుడు మేజరు మరణవార్త తెలిసినదనియు తన వాఙ్మూలమున తెల్పెను.

ప్రభుత్వపక్ష సాక్షియొకరు హైదరాబాదులో సప్లై బజారులో మేజరు గారు నిమిషములలో అన్లోడు శిక్ష వేసి చాలాకఠినముగ ప్రవర్తించెనియు ఈ శిక్ష మనుష్యుడైనవారికి మితిమీరినదనియు అసహ్యముగ ఎంతకూడా మిక్కిలిగా యుండెననియు చెప్పెను. నేరస్థుని శిక్షకు మేము చాలా విసిగి, నిగ్రహయోజులపై తిరుగనియు హంతకుడు మేజరుకతో ఒకపర్యాయము అవిధేయతగా ప్రవర్తించియుండెననియు, మొత్తముపై మేజరుమరణము నకు అబ్బల్ కరం మాత్రమే గాని వేరొక ఎవరో యిమ లేదని తేల్చెను.

తర్వాత ఈ అభియోగమును కోర్టుమార్షల్ కమాశ్రి అక్కడవారు మరణశిక్ష విధించిరి. ఈ అభియోగతీర్పును నిజాం ప్రభువుగారికి పంపవైనది.

దొంగనోట్ల అభియోగము

హైదరాబాదు ...

దొంగనోట్ల అభియోగము నవాబు నాజరు యారుజంగు బహద్దురు గారిసముఖమున విచారణగా నడుచుచున్నది. ఇంతవరకు పోలీసుపక్షమున 32 సాక్షుల వాఙ్మూలములు తీసికొనబడినవి.

ఈ జాతరకు వకీలు రామాచారిగారును గోలకొండ రాజారామేశ్వరరావు బహద్దురుగారును విచ్చేసియుండిరి.

ఇట్లు,
సు. ప్రతాపరెడ్డి

విమర్శకాగ్రేసర కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్య శాస్త్రులవారికి సమ్మానము

కాకినాడలో యావదాంధ్రదేశ పక్షమునను జరుగుట
(ఒక విలేఖకుడు)

ఏబది యైదు సంవత్సరములనుండి యాంధ్రసరస్వతీమునకును హిందూమత సంఘ విజ్ఞానములకును సేవచేసియున్నట్టియు విమర్శకాగ్రేసర మహోపాధ్యాయాద్యనేక బిరుదాంకితులైనట్టియు బ్రహ్మశ్రీ కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రులవారిని సమ్మానించుటకై యిదివరలో నొక సమ్మాన సంఘము ఏర్పడియున్నది. అందాంధ్రదేశములోని వివిధప్రాంతములలోని ప్రముఖులు సభ్యులుగనుండిరి. అందులకు దివాన్ బహద్దరు కొమ్మిరెడ్డి సూర్యనారాయణమూర్తి నాయుడుగారధ్యక్షులుగనుండిరి. ఆ సంఘము యొక్క యాజమాన్యమున సమ్మానము 28-11-36 తేదిఆదివారమునాడు కాకినాడలో ఆంధ్రసేవా సంఘము వారి నాటకశాలలో నత్యంత వైభవముగా జరిగినది. సమ్మానసభకు శతావధానులగు బ్రహ్మశ్రీ చెళ్లపిళ్ల వెంకటశాస్త్రులవారు అధ్యక్షత వహించిరి. సభకు వచ్చినవారిసంఖ్య రెండువేలకు తక్కువయుండదు. ఇందు చాలభాగము కాకినాడ పట్టణమునకు చెందినదైనను సాంగ్రదేశములోని యితరప్రాంతములనుండి కొంతమంది కలరు.

సభ సాయంకాలము నాలుగంటలకు జరుగునని ప్రకటింపబడెను. మూడుగంటలకే యొక పెద్దయూరేగింపు జగన్నాథపురములోని శ్రీశాస్త్రులవారియింటనుండి బయలుదేరి వేదస్వస్తివాచకములతోను, మంగళ వాద్యములతోను శ్రీబ్రహ్మయ్యశాస్త్రులవారిని సభాస్థలికి తీసుకొనివచ్చెను.

ప్రార్థనలు ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షోపన్యాసము అయిన తర్వాత శ్రీచెళ్లపిళ్ల వెంకటశాస్త్రుల గారధ్యక్షత వహించి ప్రారంభవాక్యములను జెప్పిన పిమ్మట శ్రీజటావల్లభుల పురుషోత్తము ఎం. ఏ. గారు (కొవ్వూరు సంస్కృత కళాశాలా ప్రధాన ఆచార్యులు) యావదాంధ్రదేశ పక్షమునను సమ్మానపత్రమును చదివిరి.

ఈ యిశ్వర పుస్తక భాండాగారము వారిచేతను శుక్లయజుర్వేద పాఠశాలవారిచేతను సమాజమువారిచేతను వైశ్య యువజన సంఘమువారిచేతను ఆంధ్రసేవాసంఘమువారిచేతను తూర్పుగోదావరి జిల్లా ఉపాధ్యాయులచేతను సమ్మాన పత్రములు చదువబడెను.

ఆ తర్వాత శ్రీకొత్త రామమూర్తి నాయుడు ఎం. ఎల్. సి. గారు సమ్మానసంఘముపక్షమున శ్రీశాస్త్రిగారికి సుమారు రెయిమునూరుల రూప్యములకు సమర్పించిరి. వెండిపాత్రలు శాలువలు కానుకలు కొందరిచే నొసగబడెను. శ్రీ ... శాస్త్రిగారి పాండిత్యాదివిషయముల గూర్చి శ్రీనిడదవోలు వెంకటరావుగారు మొదలగు సుమంత్రి రాయకవిగారు కొత్తపల్లి సూర్యారావుగారు కొమరివోలు వెంకటసుబ్బారావుగారు పసుమర్తి విశ్వపతిశాస్త్రిగారు విద్వాన్ విజయమూర్తి రామానుజాచారిగారు విజయమూర్తి నరసింహారావుగారును పద్యములను చదివిరి. శ్రీకిలుపల్లి రంగనాథశాస్త్రిగారు కొతపల్లి సుందరరామయ్యగారు విద్వాన్ తాడి వెంకటశాస్త్రిగారు మున్నగువారు పొనుగూర్లనుండి పంపిన ప్రశంసా పద్యములు చదువబడినవి.

పిమ్మట శ్రీరామవిజయ కర్తలగు కొక్కొండ సుబ్బయ్యశాస్త్రిగారిచే సంస్కృతమున రచింపబడియున్న "శ్రీరామశతకమును" కోటమర్తి రఘుపతిరావుగారిచే రచింపబడిన "సరస్వతి" యను రూపకమును శ్రీబ్రహ్మయ్య శాస్త్రులవారి కంకితము చేయబడెను. అటుపిమ్మట పరిశ్రమతో చిత్రలేఖన చతురులగు శ్రీవరహాగిరి గారిచేత శ్రీశాస్త్రిగారి వాస్తుపరమైన (K. B.) ద్యోతకముగ వర్ణచిత్రపటము సమర్పింపబడినది.

పిమ్మట శ్రీజటావల్లభుల పురుషోత్తము ఎం. ఏ. గారిచే వ్రాయబడిన బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారి జీవితచరిత్రను సంపుటము గ్రంథము యొక్క ప్రతులును, కవులు వ్రాసిపంపిన పద్యములును సమ్మానపత్రములును సభలో పంచిపెట్టబడెను.

శ్రీబ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారికి "కవికేసరి" "ఆంధ్రపుత్రిరత్నము" అను బిరుదములు సభవారిచే నొసంగబడినవి.

శ్రీబ్రహ్మయ్యశాస్త్రులవారు సభవారొసంగిన సమ్మానమునకును ప్రశంసా వాక్యములకును కృతజ్ఞతా సూచకముగ మాధానమిచ్చిరి.

అటుపిమ్మట సభాధ్యక్షులు వెంకటశాస్త్రిగారు శ్రీబ్రహ్మయ్యశాస్త్రులవారి పాండిత్యమును, కవిత్వమును, విమర్శనాకౌశలమును హిందూమతోద్ధారకత్వమును ప్రశంసించిరి. మరియు శ్రీబ్రహ్మయ్యశాస్త్రులవారాంధ్రమున విమర్శవాఙ్మయమునకు బ్రహ్మవంటివారని రచనచేసితిని ... చర్లబ్రహ్మయ్యశాస్త్రి గారికే చెల్లునని తమకు తమగురుగారగు ... శ్రీపాదశాస్త్రులవారికిని తమకును పత్రికలలో జరిగిన వివాద సందర్భమున తామువ్రాసిన విమర్శవ్యాసములు సంస్కృతమును శ్రీకాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారికంకితము చేయుచున్నామని చెప్పినపుడు సభలో హర్షధ్వానములు మిన్నుముట్టెను.

అంతట కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రులవారధ్యక్షులకు వందనము అర్పించిరి. శ్రీమతులు ఎంజమూరి కన్యలు మనోహరముగ మంగళము పాడిరి. సభ జయధ్వానములతో ముగిసెను.

బళ్లారి కాంగ్రెసుసభలో తెలుగుమాట్లాడుట కాక్షేపణ

అధ్యక్షునిరూలింగున కసమ్మతి

ఆంధ్రసభ్యులు సభలోనుండి లేచిపోవుట

బళ్ళారి నవంబరు ౩౦ — బళ్ళారిలో ఆంధ్రకర్ణాటక భాషావైషమ్యము, నిన్నసాయంకాలము ఇచ్చటజరిగిన బళ్ళారి సర్కిల్ కాంగ్రెసుకమిటీ సమావేశమునందు ప్రస్థానము వహించెను ఒకసభ్యుడు తెలుగునందుపన్యసించుటకు ప్రారంభింపగా, మరియొక సభ్యుని ఆక్షేపణపై సమావేశమున కధ్యక్షతవహించిన యం భీమసేనాచారిగారు, ఆంధ్రభాషలో సమావేశమునందుపన్యసింపరాదని "కర్ణాటకరాష్ట్రీయ కమిటీ వి ంధవల ననుసరించి" రూలింగు నొసగుటచే సభయందున్న ఆంధ్రసభ్యులు లేచిపోయిరి

నూతన కార్యనిర్వాహకవర్గపు యెన్నికలు సమాలోచనకురాగా, పూర్వపుసహాయ కార్యదర్శియును, న్యాయవాదియునగు శ్రీ నరసింహశాస్త్రిగారు, తమఅక్షేపు నొప్పగించుసందర్భమున, వందనార్పణ గావించుటకుగాను లేచి, తెనుగునందుపన్యాసమును ప్రారంభించిరి వెంటనేవారి మొదటివాక్యము ముగించులోపుగనే, శ్రీ కె. గురురాజరావుగారు [అడ్వొకేటు] తెనుగునందు సంఘసమావేశములందు మాట్లాడుటకు, జిల్లాసంఘ నిబంధనలప్రకారము, వీలు లేదని ఆక్షేపణతెచ్చిరి

శ్రీ నరసింహశాస్త్రిగారు, ప్రత్యుత్తరమొసంగుచూ, తమకు కన్నడభాష రాదనియు, బళ్ళారి ద్విభాషాయుతమగు జిల్లాయగుటచే ఇకే ఒకభాషలోమాట్లాడి తీరవలయునను కఠిననిబంధనను యీజిల్లాలో నమలు జరుపుట కసాధ్యమనియు, నాడు సమావేశమునకు హాజరైనవారందరికి తెలుగు తెలిసి యుండుటచే తనారు తెలుగులో మాట్లాడుట కనుమతినొసంగవలయుననియూ విన్నవించిరి

గురురాజారావుగారు సూచించిన నిబంధనే చదువుడు "ఇది అందిరుండవచ్చునని. "ఈజిల్లాలోసభలోకర్ణాటకభాషకన్నడము జిల్లాకాంగ్రెసుకమిటీ యొక్కయూ దానిక్రిందనుండు సంఘములయొక్కయూ ఆచరణలు సాధారణముగా కన్నడభాషలోనే జరుగవలెను"

అధ్యక్షులు తెలుగులో, రూలుననుసరించి మాట్లాడుటకు వీలు లేదని రూలింగునొసగిరి. నరసింహశాస్త్రిగారంతట ఉపన్యసింపకనే కూర్చొనిరి

హైదరాబాదు కాంగ్రెసుకు డెలిగేటును, ఆంధ్రప్రాంతీయ కాంగ్రెసుకమిటీ ఆర్గనైజరును జిల్లా సంఘసభ్యులునునగు, శ్రీ పి వెంకటసుబ్బారావుగారు, తత్సమయమునవచ్చిరి. వివాదతెలిసికొని అధ్యక్షునిరూలింగు కేవలమసమంజసమని నొక్కి వాదించిరి. భాషావైషమ్యములను కాంగ్రెసులోనికి తేజాచుటచాల నింద్యమనియూ అధ్యక్షునిరూలింగు ననుసరించి, ఆంధ్రులకు ప్రస్తుత సమావేశమునందు పాల్గొనుట కర్తవ్యతలేదనియూ నిష్కర్షగా తెలిపి సభవిడిచి వెళ్లిరి.

తత్సమయమున శ్రీతాడిపత్రి రాఘవాచార్యులుగారు [అడ్వొకేటు]గూడ సభవిడిచివెళ్లిరి పిమ్మట నూతన కార్యనిర్వాహకవర్గపు ఎన్నికలు ముగిసినవెనుక, నరసింహశాస్త్రిగారు కూడఅధ్యక్షునిరూలింగు అన్యాయమనియూ తమకొసభలో మిగిలినపనిలేదనియూ తెలుపుచూ సభవదలివెళ్లిరి

పి వెంకటసుబ్బారావుగారు నేడు బళ్ళారి జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శిగారికి, రాజీనామా నొసగెదమని లేఖవ్రాసిరి ఆంధ్రభాషలో మాట్లాడుటకు వీలులేదనెడి నిన్నటి వివాదము మందాలోచనపై జరిగినదనియూ, శ్రీనరసింహశాస్త్రిగారి కార్యదర్శిగా సెన్నుకొనకపోవుట గురురాజరావుగారిని అధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనుట, ఆంధ్రులను సంఘమునుండి తరిమివేయవలయుననెడి అభిప్రాయమును తేటతెల్లమొనరించుచున్నదనియూ, తెలుగులోమాటాడరాదని రూలులో ఏక్కడాలేదనియూ నిన్నజరిగినదానికి ముందుగామరల ఎన్నికలు జరుపుట సమంజసమనియూ, లేనిఎడల తమసభ్యత్వమునకూ రాజీనామొసగెదననియూ వ్రాసినారు

—ఆంధ్ర—

ఐదవ ఆంధ్రమహాసభ

వ్యాయామ పోటీలు

గతసంవత్సరమునందు జరిగిన విధముగనే ఈసంవత్సరముగూడా ఐదవ ఆంధ్రమహాసభ సందర్భమున, షాదునగరమునందు వ్యాయామపుపోటీలు జరుప నిశ్చయింపబడినది. పోటీల వివరము క్రింద నుదహరింపబడినది

- ౧౦౦ గజముల పరుగు
- ౪౪౦ ,, ,,
- ౮౮౦ ,, ,,
- ఒకమైలు పరుగు
- దీర్ఘఝంప (Long Jump)
- ఉత్ఝంప (High Jump)
- దండఝంప (Pole Jump)
- గుండు విసరుట
- ౭౫ గజముల పరుగు బాలికలకు మాత్రమే. పదమూడుసంవత్సరములకంటె తక్కువ వయస్సుగలవారే పాల్గొనగలరు.
- ౪౪౦ గజముల నడకపోటీ నాయకులకుమాత్రమే ముప్పదియైదు సంవత్సరములకంటె ఎక్కువవయస్సుగలవారే పాల్గొనగలరు.
- కట్టెవిసరుట
- ఆసనములు

నియమములు

౧. పోటీలయందు ఆంధ్రులందరును పాల్గొనవచ్చును.

౨ ప్రవేశరుసుమేమియులేదు

౩. పోటీలుజరుపు నియమములు సామాన్యముగా హైదరాబాదు కాలేజీలయందును, పాఠశాలలయందును ఏవి గలవో అవియే అనుసరింపబడును.

౪ వివరములు తెలియగోరువారీక్రింద సంతకము జేసినవారిని అడిగి తెలుసుకోవచ్చును

రావి నారాయణరెడ్డి

హరిజనహాస్టలు, హైద్రాబాదు (దక్కన్)

విషాదము

గత ౧ర్వ తేది బుధవారమురోజు హైద్రాబాదులో అడ్వొకేటులగు రాయి హేమచంద్రగారు మరంగతులైరి వీరు హైద్రాబాదు ప్రఖ్యాత న్యాయవాదులును, గౌరవప్రముఖులో వొకరు వీరసుమారు మూడుమాసములనుండి రోగపీడితులై అఖరున క్షైఫాయిడుచే మృతి నొందిరి ఆరోజు హైకోర్టు న్యాయమూర్తులగు నవాబు అక్బరుయార్జంగు బహద్దరు, నవాబు మస్తాహజంగు బహద్దరు, నవాబు అస్గరయార్ జంగు బహద్దరు మరియు రాజాబహద్దరు విశ్వేశ్వరనాథగార్లు విచ్చేసియుండిరి. వీరుగాక ప్రభుత్వోన్నతోద్యోగులు కూడా వచ్చియుండిరి

చలికాలపు సెలవులు

ఈసంవత్సరము ఇవ్వబడు చలికాలపు సెలవులు ఈదుల్ఫితర్ సెలవులకు సమీపములో నే యుండుటచే ౧౯౪౬ ౭ర్వ తేదినుండి ౨౨వ తేదివరకు ప్రాథమిక ఉన్నతపాఠశాలలు మూయబడియుండును,

చందాదారులకు

తమ ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములలో ఖాతానంబరు తెలుపవలెను. లేదేని జవాబు ఇవ్వబడదు తమ లేఖలు మేనేజరు పేర వ్రాయవలెను.

చక్రవర్తి పట్టాభిషేకమప్పుడు భారతీయులకు 'లార్డు' బిరుదులు

వంబరు ౨౨వ తేదినాడు లండనునుండి విమానటపాలో యునైటెడ్ ప్రెస్సుకు చేరిన ఒకవార్త వారి ఎడ్వర్డు చక్రవర్తిగారి పట్టాభిషేక మహోత్సవసందర్భమున క్రొత్తగ కొందరు "లార్డు"లు చేయబడుదురనియు బ్రిటనులో కన్సర్వేటివుపక్షమున నాలుగురును లిబరల్ పక్షమునకు నలుగురును లేబరుపక్షమునకు ఏడుగురు ను గ్రహించబడుదురనియు రూఢిగ తెలిసినట్లు తెల్పుచున్నది- నేషనల్ప్రభుత్వము [అనగా ఇపుడుండు సర్వపక్ష సభ్యులతో కూడిన బ్రిటిషు మంత్రివర్గము] ఇచ్చు ఏబిరుదునుగాని ఆమోదించరాదని అప్పుడే లేబరుపక్షమువారి కేంద్రకార్యాలయమునకు లేఖలువచ్చి చేరుచున్నవి భారతీయులలోను కొందరికి "లార్డు" బిరుదులనీయ సమకట్టినట్లు వదంతులు ప్రబలుట మన దేశములో లిబరల్ పక్షమున పెద్దలగు రైట్ ఆనరబిల్ శ్రీనివాసశాస్త్రి రైట్ ఆనరబిల్ సప్రూ ఆగాఖాన్ గార్లపేర్లు ఈ సందర్భమున వదంతులలోనున్నవి- కాని ఇదివరకు సింహాగారు "లార్డు" చేయబడిరిగాని ఇపుడు పార్లమెంటులో ఒకశాఖయగు "హౌస్ ఆఫ్ లార్డ్సు" లో కూర్చుండుటకు బ్రిటిషులార్డులు ఆక్షేపించుచుండ సప్రూలాటివారలకు ఆబిరుదములు వచ్చినంతమాత్రాన లాభమేమి? అని సందేహము బాధించుచున్నది కాని లార్డు సింహాగారి సంగతి వేరుకదాఅని అనుచున్నారు ఏమన సింహాగారికుమారునకు హిందూధర్మరీత్యా వివాహము జరుగకుండుటయు వివాహము జరిగినట్లు రిజిస్టరులోను లేకుండుటయు ఒక్క భార్యతో వివాహమాడకుండుటయు తగాదాకు కారణమైనదనుచున్నారు-

---

గోలకొండపత్రిక

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD-DECCAN

The First Telugu Bi-Weekly in Andhra Desa and the only Telugu Newspa[per] for H.E.H. The Nizam's Dominions

Vol. 11. | Thursday 10—12—1936 | [N]o. 59

హిందూ మతగౌరవము

క్రొత్తగా ఈమతమునచేరిన గొప్పవారు

శ్రీమతి స్త్రీ సావిత్రిదేవి

[illegible]

ప్రొఫెసర్ బద్రుద్దీన్ శాస్త్రి

[illegible]

గుంటూరు ఆంధ్ర ఆర్థిక సంఘము

[illegible]

ఫయజ్ పూరు కాంగ్రెసు మహాసభాధ్యక్షుని ఎన్నిక

పండిత జవహర్లాలుగారి అఖండవిజయము

ఈసారి కాంగ్రెసు మహాసభ ఫయజ్ పూరు లో జరుగబోవుచున్నది. దానికి అధ్యక్షుని ఎన్నుకొనుటకై [illegible]

[illegible]

ఆంధ్ర ఆర్థిక సంఘోద్దేశ్యములు

[illegible]

కార్యక్రమము

[illegible]

[ఆంధ్ర]

[illegible]

[illegible]

Printed and Published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press, Hyderabad. Editor K. Balakrishna Reddy.